

Единъ брой 2 гроша.

ТУРЦИЯ

Единъ брой 2 гроша.

ВЪСТНИКЪ ЗА ПОЛИТИКА, НАУКА, КНИЖЕВНОСТЪ, ЗЕМЛЕДѢЛІЕ И ТЪРГОВІЯ.

ТУРЦИЯ издъзува сѣка сѣбота на голѣмъ листъ, и сѣки вторникъ на малѣкъ. Годишната цена за въ Имперіята, по царската поща, е 4 бѣли меджидіета; вънъ отъ Имперіята, 5. Спомоществованіята трѣбува да сѣ годишни и прѣдплатени. Писмата за редакціята са подписувать до Н. Геновича и Т. Икономова редактори на вѣстника. Външнати настоятели отговарять за вѣстника. Подписката на спомоществованіята става въ Ц/градъ-Бейоглу, Асмаля-Меджидъ № 23.

НАШЕТО ВИНОДѢЛІЕ.

Съ земледѣліето е свързано и лозарството, като неговъ клонъ. Слѣдва отъ това, че подиръ думитѣ ни за земледѣліето, трѣба да кажемъ нѣщо и за лозарството, това распространено по нашитѣ мѣста занятіе. Рѣдки мѣста нѣмать у насъ лозя и ако тѣзи лозя не сѣ станали источникъ за народно богатство, вина та е у насъ и у врѣменнитѣ условія. Ако сравнимъ пространството на лозята си съ пространствата на лозята по други мѣста въ Европа, ний ще бждемъ едвамъ ли не първитѣ лозари въ Европѣ. Нъ ако сравненіето прѣмине на ползитѣ отъ лозята, тогава ний ще останемъ послѣдни. Германия има лозя само по нѣкои мѣста край Рейня; при се това тя полу ава сѣка година голѣми доходи отъ тѣзи лозя. Нейното вино, подъ име Рейнско вино, са разнося на сѣкадѣ и държи почтено мѣсто между европейскитѣ вина. Унгарія прави сѣщото съ свонитѣ лозя около Токай; тя распраща вината си на сѣкадѣ и ги е направила като една необходимост на трапезятѣ. Съ Франция и Испанія ний не можемъ и да мислимъ за сравненіе, защото тѣхнитѣ доходи отъ вината не броятъ съ хиляды франгы, а съ милионы. Вината за Франция сѣ единъ отъ главнитѣ источници за убогатяваніе.

По насъ лозята покривать голѣми пространства въ България, Тракия и Македонія, нъ при сичкото си распространіе лозарството не докарва туку-рѣчи никаквѣ ползѣ на странятѣ, ако извадимъ оная, която добиваме, като си пийме самички виното. Ний нѣмаме ни едно извѣстно вино и никое мѣсто не може да каже, че піе турскоземско вино изъ България и Македонія. Самата столица Цариградъ зема вина отъ сѣкадѣ, само отъ Румелия не зема.

Отдѣ излазя това зло за нашето винодѣліе? Защо ний нѣмаме вина, които да са дирятъ на вънъ и съ които да търгуваме? Споредъ насъ причинитѣ на това сѣ двояки: 1) тежестъта на даждіята върху лозята и тѣхното произведеніе; 2) несвършенството на вината ни.

Една дописка отъ Свищовъ, помѣстена прѣди нѣколко недѣли въ Мкедонія, искаше данъцитѣ на виното до шестъ. Ако извадимъ заключеніята отъ тая смѣтка, ний ще видимъ, че разносцитѣ и даждіята са изравняватъ съ цѣнитѣ на виното, както по-просто ни го показва друга дописка отъ Татаръ-Назарджикъ. Излазя отъ тѣзи смѣтки, че притяжателитѣ на лозята купувать виното си напълно, безъ да имъ остане нѣщо полза за труда. Това става особено въ вътрѣшнитѣ мѣста, дѣто виното, както и сичко, има долни цѣни.

Това колкото за прѣпятствіята отъ еднакъ странѣ. Несвършенството на на-

шитѣ вина е по-голѣмо прѣпятствіе да завържемъ търговіѣ съ вина, както бы трѣбало споредъ свойствата на мѣстото. По другитѣ мѣста хората сѣ отворили единъ пѣтъ за свонитѣ вина, нъ по-прѣди сѣ са трудили да направятъ тѣзи вина по-свършенны, по-добры и по-трайны, и да намѣрять мѣста за харчаніе. Францускитѣ и други вина ся разносятъ на сѣкадѣ, нъ тѣи сѣ до толкози опечены, што нѣмать страхъ за разваляніе ни отъ врѣмето, ни отъ морето. Тѣи са разносятъ, нъ самитѣ французы сѣ са трудили отъ най-напрѣдъ да намѣрять мѣстата, които иматъ нуждѣ отъ вино.

Ний направихме ли до сега опыты и за едното и за другото? Повторихте ли тѣзи опыты нѣколко пѣти? Измѣнили ли сме въ приготвеніето на виното си онѣзи патриархалны способы, които ни сѣ прѣмисли отъ врѣме оно? Николко. Отъ това вината ни излазятъ нищо и никакво, излазятъ толкози прости, што нѣмать цѣни и на мѣстото си. Въ нашитѣ бѣчвы, въ браніето на гроздето и въ наливаніето на вино не сѣ влѣзли никакви улущенія. Да са употрѣбятъ по-сгодны сѣдове, да са отбира добръ гроздето и да са прави отъ сѣкый видъ огдѣлно вино, да са несѣбира съ хубавото грозде и гнилото, — за това не са грѣжатъ нашитѣ винодѣлци. Отъ това и вината имъ излазятъ таквызи, што по нѣкои мѣста не траятъ вѣтрѣ въ зимника (мазата) и по единъ годинѣ, а други може да траятъ въ зимника по нѣколко години, нъ на пѣтъ и на море не траятъ и мѣсець. Могжтъ ли да иматъ голѣмѣ цѣни вината съ таквызи качества?

За да има цѣни навѣнъ, виното трѣба да бжде уредено, чисто, трайно. Прѣди да са изнася навѣнъ, то трѣба да е годинасяло веднажъ и повече пѣти, да е прѣчистено така добръ, што да не са бои отъ подиганіе и разваляніе. Налѣйте таквози вино въ згодны сѣдове и носете навѣнъ, занесете веднажъ, дваждъ и повече пѣти, — вый ще му отворите единъ пѣтъ, вый ще намѣрите потребители. Вашето вино най-послѣ ще са оцѣни и ще са пріеме.

Русія нѣма никакви вина; тя е принудена да си купува виното отъ вънъ и купува го отъ сичкитѣ краища на земьтѣ, защото отъ сѣкадѣ и прѣдлагать произведеніята си. Само ний, съсѣдытѣ и, не можемъ да и продадемъ нашитѣ вина, като ги очистимъ по напрѣдъ както трѣба. Ний или не сме правили опыты на подобнѣ търговіѣ съ Русіѣ или сме ги правили съ вина, които не сѣ можали да прѣпоручжтъ нашето мѣсто съ произведеніята на лозята ни. За Русіѣ не чини това вино, което са е развалило на морето и което при това са продава съ голѣми бѣчвы. Той иска хубаво вино, сѣкшо вино и въ стѣкла. Ний трѣба да са съобразимъ съ тоя вкусъ и като даваме

добры вина за по горнитѣ класове въ стѣкла, да носимъ и друго въ бѣчвы за по-долнитѣ класове. Русина го има за срамъ да прѣдложи на гоститѣ си, вино което не е въ стѣкло запечатано. Ний трѣба да земемъ въ вниманіе и тажъ суетность.

Каквото за много работы по насъ са изискватъ дружества, сѣщото може да са каже и за търговіятѣ ни съ вино. Ако са намѣрять хора да съставятъ вино-търговскы дружества; ако са намѣрять други да съставятъ винодѣлческы дружества, тѣи трѣба да бждѣтъ увѣрени, че ще иматъ сполукѣ. Рано или късно тѣзи хора ще получатъ награденіе за трудовѣ си, ако само не са лѣжемъ твърдѣ грубо въ нашитѣ съображенія. Ний сме виждали въ Русіѣ, че Бесарабското кисело и твърдѣ слабо вино са продава отъ 4 до 6 рубли 10-тѣхъ оки. Ний сме виждали еще, че европейскитѣ вина въ стѣклата иматъ единъ твърдѣ горнѣ цѣни. Ако поставимъ сега нашето вино малко по-горѣ отъ бесарабското и кажемъ, че то ще са продава 6 карабовны 10-тѣхъ оки, нѣма ли тука надѣжда за сполукѣ? И ако нашитѣ вина отивать добры, чисти, не ще ли поченжтъ да замѣстивать и по-сѣкытѣ европейскы? Тогава не ще ли станатъ и ползитѣ по-голѣми? Както щете, нъ за тази работата струва да са направятъ много и широки опыты. Повторителны трѣба да бждѣтъ опытитѣ, защото рѣдки сѣ онѣзи работы, които сполучватъ изведнажъ. Ний виждаме въ тѣзи търговія голѣми ползѣ, нъ не скриваме, че видимъ въ началото и много трудности и дори загубы. Не е лесно да продадешъ стокѣ, на която качества еще не са зпаятъ. Нъ трудовѣ и загубитѣ въ началото не трѣба да ни накаратъ да напустимъ работятѣ ни тукъ ни тамъ или пѣкъ хичъ да ѣ не захващаме. Ний трѣба да гледаме бждѣщето и за него да прѣтърпяваме неугодноститѣ на настоящето. Колкото до загубитѣ, ний сме ги правили твърдѣ много, дѣто не е трѣбало; нека направимъ малко и за работѣ. Ний тичахме като луды подиръ ашаритѣ и загубихме въ тажъ маниѣ голѣми суммы; нека сега загубимъ нѣщо и за ползѣтъ на отечеството си. Съ сѣдѣніе и съ чаганіе на бѣрзы кярове, като ашаритѣ, не ще направимъ нищо ни за себе си, ни за дѣцата си. Трѣба да търсимъ по-трайны поминѣцы, основаны на постояннитѣ свойства на мѣстото.

Ако първитѣ опыты покажѣтъ че търговіята съ вина е възможна и полезна за нашитѣ мѣста, винодѣлческитѣ дружества може да са заловятъ за произвожданіето и на по-горни вина, като усвоятъ способитѣ на европейскитѣ винари.

И тѣи, на развитіето на нашето винодѣліе като сѣ прѣчили двѣ главны причины и като оставимъ грѣжатѣ за диганіето на еднакъ на самото правителство, ний трѣ-

ба да са заловимъ съ сичкитѣ си сили да отстранимъ другтъ, която е въ насъ самитѣ. За ползятъ си, за ползятъ на потомството си ний трѣба да направимъ това, защото инакъ още повече ще стѣснимъ и тѣй тѣсний си поминѣкъ и на внуцитѣ си не ще оставимъ освѣнъ наштъ сирмаши и единъ печалнъ память за нашето късогледство. Грѣхота е да не са ползваме отъ тѣзи дарове, които ни дава мѣстото и майка природа.

НАРОДНО ПРОСВѢЩЕНИЕ.

Въ малкый си листъ отъ 6 ноемврія ний говорихме нѣщо за народното образование и за това, че то трѣба да бѣде свободно. Тамъ са каза, че въ Англия и Америкъ училищата са по благотворны, защото сж свободны. За да покажемъ сега каква е свободата на американскитѣ училища и какъ тѣй процвѣтаватъ, като правителството нѣма грѣхъ за тѣхното управление и поддржаніе, ний прѣдлагаме тука кратко описаніе на училищното устройство въ Америкъ.

Еще отъ първитѣ дни на своето поселеніе въ Америкъ, американцитѣ сж разбрали нуждѣтъ за ученіе и сж са мъчили съ сичкитѣ си сили да удовлетворятъ тажъ нуждѣ, колкото е възможно по нашероко. Отъ тогава стараніята на американцитѣ за училищата имъ сж равны съ стараніята имъ свободѣ.

Заселены на новы мѣста, дѣто никакви стары прѣданія и привилегіи не раздѣлятъ обществото на классове и не даватъ на едни повече власть, а на други по-малко, американскитѣ поселенцы еще отъ първый часъ усѣтили себе си свободныи станили господари на своитѣ сѣдбы. Като были излѣзли отъ Европа, дѣто политическото и общественното неравенство и отсѣтствіето на религіознъ свободѣ ги карали да търпятъ толкози и толкози, поселенцитѣ въ Америкъ отхвърлили на странѣ тѣзи неравенства и наредили живота си по единъ начинъ толкози свободенъ, щото нито тогва, прѣди 200 — 250 години, нито сега има въ Европа таквыи свободны учреждения, на каквыто почива американскій животъ въ Съединенитѣ Щаты.

Американцитѣ си устроили живота като господари на себе си. Пѣ дѣто народа е господарь, тамъ трѣба да има ученіе. Безъ ученіе господарството не чини, защото може да падне въ много дебелы погрѣшки. Заловили са прочее за ученіе и за училища.

Въ 1647 година общото събраніе на Щатъ Масачусетсъ издало за възпитаніето законъ, който показва, че жителитѣ не гледатъ на тоя въпросъ какъ дошло. То-зи законъ задлѣжава свѣж общинѣ отъ 50 огнища да държи учитель, който да учи дѣцата на четмо и писмо. Сѣка община отъ 100 огнища трѣба да държи училище за граматикъ, сир. таквози училище, дѣто да са прѣдава граматикъ, латинскій языкъ и други свързаны съ тѣхъ науки. Градскитѣ начальства са задлѣжавать да наглеждатъ — проваждатъ ли си родителитѣ дѣцата въ училищата, или не.

Никой отъ братіята не трѣба да търпи това, дѣто да са намиратъ до толкози варварскы фамилии, които да не изучавать дѣцата си да пишѣтъ и да четѣтъ.

Началствата могатъ да палагатъ глобъ за нередовноститѣ на родителитѣ, нѣ ако

тѣзи нередовности са продължавать пакъ, тогава обществото става баща на дѣтето, отнема го отъ родителя му и го дава въ училището. Законодателитѣ не искатъ бѣдѣщитѣ мъжи бѣдѣщитѣ граждани, а днѣсь дѣца, да оставатъ дивы и невѣжественны.

Правото на родителя да възпитава дѣцата си е священо право и трѣба да са почита; нѣ не трѣба да забравяме, че това право са касай само до управленіето на възпитаніето. Родителя може да иска за сына си таквози или онаквози възпитаніе; нѣ да не иска никакво и да оставя дѣтето си безъ възпитаніе, до тука не са простира неговото право. Той нѣма право да направи чадото си нещастенъ безкижничкъ и да подарява на обществото просты и дивы граждане. Ето зацо има право и обществото да иска отъ родителитѣ да изучатъ дѣцата си.

Това насърчаваніе и това покровителство на възпитаніето отъ самитѣ граждани съставлява единъ отъ причинитѣ на американскитѣ славъ. Първоначалното ученіе е разлѣто въ Америкъ до толкози, щото ни една страна на свѣта не може да са мѣри съ нежъ.

Устройството на американскитѣ училища сходствова съ нашето. Закона тамъ опрѣдѣля най-малкото число на училищата и на дажлѣта за тѣхъ; нѣ сичко друго зависи отъ общинѣтъ. По нѣкъдѣ сичко е оставено на волѣтъ на общинѣтъ; тя си опрѣдѣля степеня на училищата, тя си ги управлява; а по нѣкъдѣ са е наредило особенно писалище за управленіето на училищата въ цѣлый Щатъ. Така е въ Масачусетсъ. Правителството нийдѣ и никаквѣ намѣсѣ нѣма въ училищата. Ако погорѣ казахме, че мѣстнитѣ начальства прѣглеждатъ — проваждатъ ли са дѣцата редовно въ училището, ний не трѣба да разбираме, че тѣзи начальства сж таквыи като по насъ, сир. чиновницы отъ правителството; свѣсѣмъ не; това сж хора, избраны отъ самого населеніе да изпълняватъ нѣкакви общественны длѣжност иза едно опрѣдѣлено врѣме. Тѣй зависятъ отъ общинѣтъ и като са свърше годнитѣ на службѣтъ имъ, оставятъ мѣстото си на другитѣ.

(Слѣдва.)

НАШИТѢ УЧИТЕЛИ.

Много оплакванія ни са проводихъ тѣзи дни срѣщу учителитѣ и именно срѣщу тѣхнитѣ неразумія да правѣтъ по градичата партіи и да са държатъ съ силѣтъ на тѣзи партіи или да си прѣкарватъ чрѣзъ тѣхъ мнѣніята.

Не трѣба казваніе, че ний отдѣляме голѣмъ часть отъ оплакваніята и ѣк оставяме на странѣ, като происходяща отъ пристрастіето на дописници и други. Нѣ и подырь това пакъ оставатъ единъ купъ фактове, които свидѣлствувать, че много учителя между насъ еще не сж разбрали и не искатъ да разберѣтъ сжщинѣтъ на своето званіе, на своѣтъ службѣ.

Като са рѣшаваме да кажемъ двѣ три думы за учителитѣ, ний не ще са опираме само на дописницитѣ си: ний ще са ползваме и отъ собственитѣ си наблюденія.

Като говоримъ въобще, безъ да искаме да докачимъ нѣкого отъ нашитѣ събратія, ний ще кажемъ че на много учителя поведеніето свѣсѣмъ разногласи съ званіето имъ. Проповѣдникъ и защитникъ на мира, на съгласіето, на непамятозлоство-

ваніето въ общитѣ работы, учителя оставя проповѣдытъ си да са изпълняватъ отъ другитѣ, а самъ си вървѣили по старитѣ си наклонности, или по внушеніята на личнѣтъ полжъ, или по трѣбованіята на партизанитѣ му. Да съгласи повеленіето си съ думитѣ си, да не дава никога причинѣ за раздоры, да не послужи никога за раздѣленіе на града, като иска да са опира на пріятелството на едни срѣщу непріятелноститѣ на други, да не прадирва непріятноститѣ, що му дохождатъ въ общитѣ работы, да бѣде самоотвърженъ, търпеливъ, самообладанъ, бескористенъ, правъ и смиренъ, — за това твърдѣ малко учителя сж са погрѣжили. Повечето отъ тѣхъ гледатъ на учителството като на търговія за живѣяніе и за това званіето си прѣкарватъ чисто търговскы съ кавгы и крамолы и съ друго поведеніе въ обществото, съ други думы на устата въ училището и въ сѣко мѣсто на тѣхното проповѣдничество. Съ единъ думъ, у нашето учителство има много отъ онова фарисейство, което учи другитѣ, а само не изпълнява; нѣ нѣма отъ онова христіанско самоотвърженіе, което са иска отъ онѣзи, които зематъ отгорѣ си възражданіето на единъ невѣжественъ и дори разваленъ народъ, като нашій. Ний сме прѣглеждали и не сме срѣщали нагѣсто таквози мнѣніе у учителитѣ, че днѣсь жертвитѣ сж падѣли на нашѣ странѣ и че ний трѣба да ги правимъ, ако искаме да има полжъ отъ нашѣтъ дѣятелность, полза широка, не таквази ефемерна. Като изберемъ правилата си съгласно съ честѣтъ, правѣтъ и народитѣ полжъ, ний трѣба да съобразимъ поведеніето си съ тѣхъ до толкози, щото да не отсѣпимъ отъ тѣхъ ни на юта. Знаиме на примѣръ че раздоритѣ не докарватъ полжъ на общинитѣ, да избѣгваме сичко що може да ги докара и ако усѣтимъ, че по нѣкъдѣ сме ний причинѣ на това, безъ да го искаме, трѣба да употребимъ сичкитѣ почтенны средства, трѣба да пожертвоваме и интереса си за тѣхното угасяваніе. Знаиме еще, че главната истинската прѣпорѣка на учителя е неговата полезна работа и неговото добро поведеніе: нека са благодаримъ на тая почтеннѣ поддрѣжа, и нека не са прилѣпиме ни до еднѣ партіи въ общинѣтъ, за да са подчинимъ на вліяніето на едни и да въорѣжимъ срѣщу себе си други, та да повредимъ дѣйствието на нашитѣ старанія, като учитель на сичкы. Знаиме че голы думы не чинѣтъ пары; нека поведеніето ни бѣде потвърженіе на поученіята ни. Ни еднѣ крива, безчестна, своекористна, раздражителна и противонародна постѣпка да не излѣзе отъ насъ. Тогва сѣкый ще почита нашій характеръ и нашитѣ думы ще иматъ тяжесть. Нашій примѣръ ще бѣде по-силенъ отъ сичкитѣ ни проповѣди не само за ученицитѣ, нѣ и за гражданетѣ.

Ний познаваме, че за единъ характеръ правъ, неуклоненъ учителството днѣсь е твърдѣ трудно. Ний знаиме че жилавитѣ характеры, които са прививать на сѣкѣ странѣ, повече отговарятъ на днѣшнитѣ права на Българетѣ: нѣ заедно съ това признаваме, че за възрожденіето на народа ни първитѣ сж отъ голѣмъ нужность, когато на вторитѣ ползата е съмнителна. Само стоятелный и неуклонный характеръ са боры съ кривитѣ мысли, съ кривитѣ дѣла отрича ги съ думы и съ поведеніето си и пріучава и другитѣ на прямотѣ. Нѣколко

такви характеры прѣбражатъ еднѣ общинѣ въ едно двѣ поколѣнія; когато жила-вытѣ характеры напротивъ са мирятъ съ настоящитѣ недостатѣци и не са грыжатъ за тѣхното искорененіе и за тѣхното замѣненіе съ по-добры, по почтенны правила. Поведеніето имъ като не са отдѣля отъ поведеніето на кого да е въ общинѣтѣ; ще има ли отъ тѣхъ ползѣ?

Такви сѣ, накѣсо, мислитѣ, които нимае ний за учителството. Като искаме отъ учителя кротость и търпеніе въ изпълненіето на неговитѣ общественны обязанности, въ сѣщото врѣме искаме и правотѣ, почтенство и твърдостъ въ сичкото му поведеніе. Като са зема да учителствова, да не смѣта колко години ще сѣди тамъ или тукъ, нѣ да смѣта да привождатъ въ изпълненіе онѣзи высоки правила, които му налага званіето му. Самси като избѣгва насъгласіята, да не си промѣнява поведеніето зарадъ тѣхъ и да не жертвова правилата си за пріятелството на еднѣ партія, или отъ натисканіето на другѣ. Когато ний учителитѣ не си удържаме характеритѣ; когато ний не държимъ себе си въ сѣкый случай почтенно; какъ ще са исправятъ нравитѣ на нашето отечество и отдѣ ще доде това исправленіе, ако не оттамъ, отдѣто идатъ и поученіята? Ако ний учителитѣ рѣчатъ, каквото и правятъ мнозина, да чакатъ поправленіето да доде отъ само себе си и тогава да тръгнатъ по правилата на строгитѣ сираведливостъ; въ такъвъ случай нашето отечество дълго врѣме ще чака да види добры нрави и не ще ги дочака. Когато поповетѣ сѣ не погорни отъ населеніето въ своитѣ понятія за нравственостѣтѣ, а учителитѣ не щятъ да вървятъ по правилата и, защото не са съгласяватъ съ интереситѣ имъ днѣсь, отдѣ ще чака нашето горко отечество нравственното си улученіе?

ПАКЪ ЗА ГРЪЦКЫЙ ЯЗЫКЪ.

Въ единъ отъ прѣминѣлытѣ си листовѣ ний бѣхме казали нѣщо за грѣцкото самохвалство въ отношеніе на тѣхното прѣминѣло, на тѣхнитѣ книжевность и на тѣхный языкъ. Тогава ний отговаряхме отъ еднѣ странѣ на това самохвалство и казахме, че грѣцката литература нѣма правата на вѣченъ учитель и образецъ за народитѣ, каквото искатъ да кажѣтъ грѣцѣтѣ, защото въ неѣ нѣма съдържаніе вѣчно, истинны вѣчны и защото днешната наука нѣма нищо общо съ фантазитѣ на единитѣ, колкото увлекателны и да сѣтѣзи фантазіи. Ний говорихме еще, че грѣцкый языкъ не е языкъ да са изучава въ училищата, защото той ще ни даде само едно нѣщо — да четемъ грѣцкитѣ стары списатели на грѣцкы, което никакъ си не струва труда. Като е бесполезно за старогрѣцкитѣ литературѣ, изученіето на грѣцкый языкъ е еще по-бесполезно за днешнитѣ грѣцкѣ книжевность, която е твърдѣ бѣдна въ сравненіе съ литературитѣ на европейцитѣ. То е бесполезно и по това, че грѣцкый народъ е малочисленъ и сношеніята му сѣ далечъ отъ да бѣдѣтъ всемирны. Отъ сичко това ний извадохме заключеніе, че тоя языкъ е твърдѣ далечъ отъ условіята, които му сѣ нужны за да бѣде международенъ. Народы отъ 20, 30 и 40 милиона; народы съ многочисленны и всесвѣтскы сношенія, народы съ высоки познанія и несмѣтно по-богаты литератеры,

тѣзи народы не могатъ ни да помыслятъ за грѣцкый языкъ въ своитѣ сношенія, безъ да са покажѣтъ безумны.

Подырь тѣзи бѣлѣжки, ний имахме случай да чуйме отъ грѣцѣтѣ, че тий не само си оставатъ при убѣжденіето, че тѣхный языкъ има онова значеніе, което му тий даватъ, нѣ еще сѣ увѣрени, че Българетѣ сѣ длжны да учѣтъ тоя языкъ, ако искѣтъ да просвѣтѣнтѣ и да станѣтъ хора. Споредъ тѣзи паликарета ний длжимъ за днѣшното си пробужданіе не другиму нѣкому, а право и исклучително на грѣцѣтѣ и на тѣхното ученіе. Малкото научны свѣтлинны, които блѣщѣжатъ днѣсь изъ Българіѣ, не были ни отъ Русіѣ, ни отъ Влашко, ни отъ Германіѣ, ни въобще отъ Европѣ. Тий были отъ елинизма и сѣ са донесли отъ онѣзи, които сѣ са учили въ елинскитѣ училища.

Така казватъ нашитѣ съсѣды и братія грѣцѣтѣ. Нашитѣ убѣженія и свидѣлствата на фактоветѣ не сѣ съгласяватъ съ таѣ теорія *par abstraction*, нѣ грѣцѣтѣ не мислятъ за днѣшното и дѣйствително. Тий гледатъ да сѣ вѣрны на теоритѣ си, че дѣйствителността нека бѣде каквато ще. Като искаратъ европейското просвѣщеніе отъ старо-грѣцкото, тѣмъ не сѣ ще да оставятъ насъ отвѣнъ задлженіята на грѣцкый геній и щемъ не щемъ, трѣба не трѣба вкарватъ ны въ кръга на длжницѣтѣ си. Че съ насъ не е было като съ Европѣ, че насъ свѣтливый грѣцкый геній ни е повече помрачилъ, отъ колкото ни е просвѣтилъ, че нему сме длжны ний за днѣшното си невѣжество и за днѣшното си общественно и нравственно растленіе, за това грѣцѣтѣ не мислятъ и не могатъ да помыслятъ, защото нѣматъ очи да видѣтъ, що има наоколо имъ и каквы сѣ работитѣ. Тий живѣятъ съ дѣдовитѣ си умове и гледатъ на работитѣ съ бабините си очила. Отъ това имъ са и виждатъ работитѣ се такви шерены, лѣскавы и угодны на елинскитѣ имъ мечтанія.

Отъ рано са заловихъ грѣцѣтѣ да ни говорѣтъ за ползѣтѣ на елинизма. Гоненіята на языка ни, на книгитѣ, на ученитѣ ни, сичко е еще прѣсно въ умовѣтѣ ни, за да са поведемъ подырь грѣцкитѣ внушенія и да рѣчемъ, че днѣшнитѣ ни малкы знанія сѣ излѣзли отъ елинскитѣ училища и отъ елинизма. Нашитѣ знанія сѣ събраны отъ сѣкѣдѣ другадѣ, само отъ Грѣциѣ и отъ елинизма не ни е дошло добро и не е могло да доде, защото самитѣ грѣци не сѣ го искали.

КАЛУГЕРСКИ РАБОТЫ.

Не е было доста да покажѣтъ на различны цѣлители или цѣлебны средства; калугеритѣ сѣ были длжны да покажѣтъ и происхожденіето на тѣзи цѣлители, тѣхнитѣ прѣминѣлы практикѣ и сичко шо са относи до тѣхнитѣ службѣ, точно така както са прави съ живитѣ докторы. Когато ще хвалѣтъ послѣднитѣ за искусство иль, нареждатъ имъ както знапіята тий и сичкитѣ случаи, дѣто сѣ показали искусство. Това са казва прѣпорѣжка. Калугерскитѣ докторы и тий си иматъ прѣпорѣжката, и таѣ прѣпорѣжка сѣ с казаніята, нѣщо смѣсено отъ фантазіи и лѣжа. Като са нѣмали другѣ по-важнѣ работѣ и като ся имали отъ това ползѣ, калугеритѣ сѣ написали много таквизи сказанія и сѣ ги прѣняли по свѣта за назиданіе на простотѣтѣ и за изпълненіе на тѣхнитѣ кесіи. Много сѣ между хората лѣжитъ и измайтѣ, нѣ на да ли ще има по-гольмы отъ тѣзи, които сѣ шуцали нѣкои калугеры за ползѣтѣ си и въ името на благочестіето, и които самы тий сѣ нарѣкли благочестивы измамы.

Има много хора да жалѣтъ доброто старо врѣме, като мислятъ, че това е было врѣме на вѣра и благочестіе. Не ще бѣде излишно за тѣхъ да поизучѣтъ добръ това врѣме и да разберѣтъ истинскитѣ му качества. Тогава тий бы благодарили бога, че ны е извелъ отъ него.

Исторіята на калугерството, особенно на западното, е пълна съ капазаніяци: лѣжалны свѣтлы тамъ са ерѣщатъ на сѣкѣ стѣпѣжѣ. Калугеритѣ не са заператъ прѣдъ нищо: за тѣхъ сичко е възможно. Тий сѣчинили сказаніе, че Св. Дионисій Арсопагитѣ ходилъ въ Франціѣ, епископствовалъ тамъ и станѣлъ покровитель на Франціѣ. Тий приказватъ еще, че апостолъ Яковъ былъ въ испаніѣ и станѣлъ пенѣ западнитѣ. Калугеритѣ му показватъ даже и гроба и привлечатъ на него многочисленны поклонницы. Нѣ нека рѣчемъ, че тукъ е вповно невѣжество, което не му мисли, може ли да бѣде едно нѣщо и было ли е, или не. Ний имае другы сказанія, въ които не е вповно само невѣжество; въ тѣхъ сѣ влазѣли и другы побужденія, чисто калугерскы.

Монахъ Глаберъ приказва, че въ неговото врѣме (XII вѣкъ) шарлатанетѣ за фабрикованіе на мощы были твърдѣ много. «Ведѣжъ, казва Глаберъ, са появи единъ нищоженъ човѣкъ, който, като патѣлни франціѣ съ шарлатанитѣ си, пристигѣ и въ Швейцаріѣ. По обичая си той изровилъ коститѣ на единъ мъртвецъ и обявилъ, че тѣ сѣ коститѣ на Св. Жуста, както му открилъ Ангелъ господенъ. Простѣтѣ хора захватихъ да тичатъ на поклоненіе, събрахъ са много пары и съ тѣхнатѣ помощъ поченахъ да ставатъ много чудеса. Лѣжата са откри твърдѣ скоро, нѣ защото духовнитѣ имахъ отъ неѣ голѣмѣ ползѣ, миний свѣтецъ си останѣ свѣтецъ и чудесата продължавахъ да ставатъ за голѣмо удоволствіе на духовнитѣ.»

Лѣжата на сказаніята и тогава была видна за мнозина отъ по-добритѣ калугеры. Тѣхното благочестиво чувство са възмушавало ерѣщу таквизи кошуенство и нѣкои отъ тѣхъ издавали подобны выкове: «Славата божіѣ ще ли порастне отъ лѣжѣтѣ? Ако свѣтитѣ бѣхъ лѣгали така на земѣтѣ, шѣхъ ли да достигѣтъ до небесното блаженство?» Или пъкъ: «не смѣжъ да кажѣ, че този свѣтецъ е отъ христовѣтѣ фамиліѣ; по-добръ да кажѣ не знаемъ, нежели да лѣжѣ.»

Нѣ у сичкитѣ калугеры не е имало таквази съвѣсть. Въ X и XI вѣкъ благочестивитѣ измами китѣли въ франціѣ. Въ Сѣверозападнѣ франціѣ Норманнитѣ като были истребили старитѣ рѣкописы на черковитѣ, за калугеритѣ са прѣдставилъ сгоденъ случай да измайсторосатъ нѣколко стотинны сказанія. Тий расказватъ, че тѣхнитѣ черковы сѣ отъ апостолскитѣ врѣмена, и че тѣхнитѣ епископы сѣ были апостолскы ученицы. Така сѣка черкова си добила по нѣколко сказанія, които ѣ възвождали чакъ до апостолитѣ.

Нѣ когато може да са измыслятъ ученицы на апостолитѣ, защо да са не фабриковатъ и апостолы? Монаситѣ на единъ монастырь сѣчинили сказаніе, споредъ което основателя на тѣхный мѣнастырь, св. Марціалъ, былъ христовъ ученикъ, макаръ да знаѣтъ и малкитѣ дѣца, че монашеството са е прѣнесло на западъ 4—5 вѣка подырь Христа и че до тогава ни калугеры, ни мѣнастыри е имало въ франціѣ.

Нѣкои черковы и мѣнастыри не си давали трудъ да сѣчиниватъ новы легенды; тий земали готовитѣ и ги прилѣпяли на своитѣ свѣтлы. Въ Исторіѣтѣ на французскитѣ духовнѣ литературѣ има много сказанія, които са отнасятъ на различны свѣтлы, а си прилѣчатъ като двѣ капкы вода.

ИЗВОДИ ОТЪ ДОПИСКИТѣ НА «ТУРЦИЯ».

ПЛѢВЕНЪ 29 Октоврѣ 1871. Дописката отъ двѣ села въ Плевненскитѣ казаа, обнародвана въ 42-й брой на «Македонія» произведе въ нашій градъ неприятно впечатленіе. Нашата община тозъ-часъ проводи до тѣзи села единъ свѣщеникъ да прикани по-първитѣ селяне въ града, за да са испита работата и да са трѣси правосѣдіе прѣдъ началствата, ако писанитѣ оплакванія си иматъ мѣстото. Като не додѣхъ на първото приканваніе, общината ги покани еще ведѣжъ, нѣ се тий напраздно. Както са видѣ, селянитѣ познахъ погрѣшкитѣ си и не смѣжѣ да са явѣтъ. Тѣ си ударили печатѣтѣ по убѣженіята на Г. *, а не по наложеніето на самитѣ работы.

Дописката от двѣтѣ села обвинява Г. Т. Вацова, че былъ усвоилъ сичкитѣ мѣрѣ на Дѣсивичены, въ която си направилъ воденицѣтѣ. Нѣ работитѣ ни казватъ друго. Г. Вацовъ е купилъ тая воденица прѣди 11—12 години заедно съ чифликътъ и мѣрѣтѣ му отъ Мустафа-ага, който отъ своя страна ималъ тѣзи владѣнія цѣлы 30 години. Пыта се сега, дѣ сж были селянствѣ прѣди 41 година да си дырѣтъ мѣрѣтѣ? Г. Вацовъ има право да не пуша селскитѣ говеда въ земитѣ, за които е платилъ до 1500 лиры.

Колкото до това обвинение, че ужъ Г. Вацовъ усвоилъ нивитѣ на Дѣсивичане и са ползова отъ тѣхъ, на това ний ще кажемъ, че той са ползова не отъ чуждото и усвоива не чуждото, а става ступанинъ на онова, което е купилъ съ паритѣ си. Кой вѣта право да са ползова отъ мюлка си?

Далечъ прочее отъ да бжде единъ дѣребей и спяхъ, Г. Вацовъ е единъ отъ първитѣ ни родолюбцы и доброжелатели. Ни една общеползена работа не са е свършила безъ неговото съдѣйствие было съ трудъ, было съ пары. Нашей градъ и нашата община бы имали съвсѣмъ друго значеніе, ако да бѣхме имали нѣколко лица, като Г. Вацова. Плевненецъ.

ОРЪХОВИЦА, 6 Ноември. Чорбаджийскитѣ раздоры и партіи, които късахъ нашій градецъ отъ нѣколко врѣме, отъ двѣ три седмици насамъ сж са дигнали отъ помежду ни и съгласието поченя да са явява между гражданетѣ. Сега ний можемъ да са надбемъ за съединеніе на училищата и за тѣхното поставяне подъ едно общо управление и подъ единъ редъ.

Нѣ ето дѣ е злото. Едвамъ са отложихъ чорбаджийскитѣ расправы, появива са страхъ да са разбъркатъ работитѣ изново по причиня на даскалитѣ отъ двѣтѣ училища. Главнитѣ ни ужъ учители като са мразѣтъ, тѣй не прѣставатъ да настройватъ гражданетѣ единъ срѣщу другий и да прибѣгватъ съ това намѣреніе чакъ до вѣстницитѣ, както са вижда отъ допискитѣ отъ Орѣховица въ 42-й брой на «Македонія»

Понеже тѣзи прионски може да са продължавать дълго врѣме и понеже дописницитѣ учители си позволяватъ да смѣсятъ въ приказкитѣ си и други лица, за това прибривамъ да ви явя и да ви помолжъ за доброто на града ни да не отваряте стълповетѣ на листа си на таквызи дописки. За нашій градъ ще бжде по полезно да са не дава мѣсто на таквызи личны дописки, а на мѣсто тѣхъ да са направѣтъ на нашитѣ учители заблѣжки, че не имъ е прилично да са нападатъ и да са гонѣтъ тѣй, особенно днѣсь, когато общитѣ ни работы еще не сж са закрѣпили на едно състояніе и твърдѣ лесно могатъ са разбърка изново. Орѣховчанинъ.

ЗАБЛѢЖКИ. Странно и жално понятіе изваждаме отъ горнето писмо за Орѣховскитѣ община. Както са види, тя не си е обяснила еще ни работитѣ, ни интереситѣ: инакъ не щѣше да са бои отъ интригитѣ на двама неподѣзаны даскалы. Когато общината си знае работата, какво ще и направятъ двѣ момчета, които еще не знаѣтъ, какво ще каже общо служеніе и учителство? Когато тя си е опрѣдѣлила пѣтл, по който ще води работитѣ и училищата си, какъ не е срамота за нежъ да каже, че гражданетѣ сж съгласихъ, нѣ учителитѣ сичко може да разбъркатъ пакъ? Нѣ не, работитѣ не сж така и не могатъ да бждѣтъ така. Учителитѣ не могатъ и да помислѣтъ да бъркатъ града, когато съмето на бъркотитѣ не е у самитѣ граждане и ако учителитѣ не са подбаждатъ отъ тогозы и оногозы. Ний направихме нѣколко блѣжки на учителитѣ Орѣховскы прѣди двѣ-три недѣли и имъ казахме мнѣніето си за тѣхното поведеніе. Днѣсь е редъ да кажемъ нѣщо и за общинитѣ въ Орѣховица и ний не ще са посвѣнимъ да и кажемъ че не е почтена до тамъ, што да иска да види работитѣ въ единъ редъ и водата въ убыстрено състояніе. Ако бѣше имала умѣніе и добръ воляжъ, не двама учители, нѣ и дванайсетъ не бѣхъ могли да поклатѣтъ общитѣ и работы и да ги поведѣтъ на страня.

А на учителитѣ ще кажемъ, че е доста тсва що сж правили въ вредъ на града. Ако не прѣстанѣтъ да сѣятъ раздоры, да възбуждатъ между гражданетѣ страсти и съперничества и да развращаватъ и тѣй незакрѣпный духъ на хората, ний ще бждемъ принудены да прибѣгнемъ

до по-силны изобличенія и да извадимъ на явѣ сичко онова, що займе и що ни са е писало за достоосудителното тѣхно поведеніе въ спороветѣ на града.

Не можихъ ли Орѣховчане да си намѣрѣтъ други учители, както имъ казваше «Македонія» въ единъ блѣжжъ? Или ги е страхъ да са отдѣлятъ отъ сегашнитѣ, за да не изгубѣтъ съ тѣхъ наедно и удоволствието да са каратъ помежду си? Тогава работитѣ е друга и нашитѣ думы не могатъ да яматъ силжъ въ таквызи засуканы пѣтеки. За това и плькваме.

ПОЛИТИЧЕСКО ПРИГЛѢДВАНІЕ.

ФРАНЦИЯ. Писма отъ Франція извѣствѣтъ, че въ единъ отъ сѣвернитѣ провинци са готвѣтъ да прогласѣтъ Наполеона III изново за императоръ на французитѣ, божію милостию и волею народною. Както са види Франція еще не са е исправила и търси сега по добъръ урокъ. Тя ще го получи. Помпете тѣзи думы: Наполеонъ пакъ ще са прогласи за императоръ на французитѣ. Съзаклятието е готово и началницитѣ сж рѣшителны. Споредъ тѣзи подземны колове Г. Тьерсъ и Г. Гамбета ще идѣтъ на изгнаніе въ Гвѣнжъ, а Бонапартъ ще вѣззе въ Парижъ като избавителъ!

ПРУССИЯ. Въ прѣдидущій листъ на «Турция» ний казахме нѣколко думы за прускитѣ голѣмы вѣорженія. Ею какво срѣщаме сега за тѣзи вѣорженія въ единъ французскы вѣстникъ. Думитѣ сж на Г. Бисмарка и обясняватъ голѣмитѣ военны приготвления.

«На оплакванія на единъ отъ прѣдставителитѣ въ прускый парламентъ за голѣмитѣ харчове на тѣзи вѣорженія, князь Бисмаркъ отговорилъ:

Вѣорженіята имать много причины, които азъ не можъ да ви кажъ. Въ сѣкый случай ний не можемъ да правимъ икономіи отъ войскитѣ, защото трѣба да бждемъ готовы за сѣкж случайность. Състояніето на Европж дълго врѣме ще си остава таквози, каквото е днѣсь. Выковетъ за отмищеніе може да са чуѣтъ въ франціѣ и тажъ година и до година. Три милиарда оставатъ да ни са плащатъ и французитѣ днѣсь бы ги отказали, ако да си оздравѣхъ съюза съ Руссіѣ и Австріѣжъ.

Ний много са лѣжимъ, ако мыслимъ че Франція е смазана, както ще са излѣжимъ ако вѣрваме, че народа и войската въ Руссіѣ сж прѣзненны на Пруссіѣжъ, защото това не са е еще исказало съ выкове. Въ 1872 год. Франція или ще плати дълга си, или ще са отрѣче отъ плащаніето. Въ този случай тя ще бжде готова да поддржи своето отказаніе съ оржіе въ ржжъ. До тогава ний трѣба да бждемъ готовы да поченемъ боя и да поддржимъ единъ войнж много по-пагубнж отъ войнжта на 1870—1871.»

АВСТРИЯ. Въ Австрія работитѣ са разбъркватъ отъ день на день повече. Общаното на Чехитѣ самоуправленіе като са зема назадъ, Чехитѣ сж рѣшени да получатъ тѣзи права съ силно съпротивленіе и дори съ оржіе, ако стане нуждъ. Чешкый вѣстникъ Политикъ бѣше написалъ върху това единъ твърдѣ силенъ членъ и казваше, че въ случай на единъ бой Чешко не ще бжде самичко. Сичкитѣ Славяне ще бждѣтъ съ насъ, казва «Политикъ.» Непостоянный Францъ Іосифъ, който веднажъ обща исканитѣ права, сетнѣ каза на Чехитѣ да не искатъ твърдѣ много, а най послѣ съвсѣмъ имъ отказа по съвѣтитѣ на нѣмца Байста, днѣсь приканва Чехитѣ да си проведѣтъ прѣдставителитѣ въ народното Събрание на Виенажъ, каквото правѣтъ и другитѣ области; нѣ Чешкото народно Събрание не слуша тѣзи приканванія и не мысли да са съобрази съ царскый рескриптъ, колкото и да са казва тамъ, че ще са считатъ за нарушители на законитѣ. Какъ ще направи виенското правителство съ Чехитѣ за това съпротивленіе, не са знае. До сега нѣмаше министерство и работитѣ не бѣхъ уредены, сега министерството като са установи; поведеніето му спрямо Чешко не ще са забави да са опрѣдѣли. Нека почакаме за новости отъ тажъ страня еще единъ-двѣ недѣли.

СѢКАКВИ НѢЩА И НОВИНИ.

— Споредъ едно частно писмо отъ Одессъ, тамъ са появила чумата и вече два удара доказаны са случили. Новината като не са е

подтвърдила съ новы извѣстія, ний ѣ казваме съ голѣмо прѣдпазваніе.

— Като говори за наказаніето на нѣкои отъ высокитѣ чиновницы на прѣдшаното министерство «Фаръ дю Босфоръ» казва така:

«Ний са въздрѣжахме да ржкоплѣщимъ на новитѣ реформы и на изгнаніята безъ сждѣ. Като прѣатели на прогресса ний бѣхме желали да са даде на тѣзи высокы чиновницы правото да са защитѣтъ прѣдъ едно сждовище съставено по надлѣженъ начинъ. Така разбираме ний прогресса; Левантъ Хералдъ е свободенъ да мысли както ще. Ний са надѣиме, че Императорското правителство за напрѣдъ ще прѣдварва осждаваніята съ единъ правилень сждѣ и ще избѣгва отговорността прѣдъ Европа, която го гледа.»

— Левантъ Таимъ съ казува, че холерата са вмжжѣла дори до въ готварницитѣ на Султана и завлекла отъ тамъ нѣколко жертвы, между които са намбралъ и Ахчи-башія.

— Наводненіята около Одринъ были достигнѣли вслѣдствіе на многото дѣждове до тамъ, што споменіята на града съ селата са прѣкъсали.

— Благодареніе на мѣрѣтѣ, които е зель новий военень менистеръ Есадъ паша, въ военното министерство сж станжли голѣмы съкращенія на расходитѣ. Икономіята отъ тѣзи съкращенія възлаза до 12 милиона франга.

— Султана подарилъ тѣзи дни на Махмудъ паша единъ часовникъ, който струвалъ 170,000 франгы.

— Въ едно отъ свонитѣ посѣщенія на Сераскеръ-капусу Султана подарилъ на войскаритѣ-пазачи 1000 лиры.

— Мютесарифскый постъ въ сѣдалищата на вѣлаетѣтъ, както и мухасебеджійскитѣ и писарскитѣ постове при тѣзи мютесарифы са унищожаватъ за икономіѣжъ.

— Дѣлата на войскаритѣ по улудитѣ, казва «Турки», възбуждатъ съревнованіе у ученицитѣ отъ военното училище. Онзи день трима отъ тѣзи ученицы бѣхъ на моста единъ персіенецъ безъ да имаше защо. Ний са надѣиме че военното министерство ще тури край на тѣзи непрличны работы.

— Прѣди нѣколко дни Журналджикъ, които ще са проводѣтъ по областитѣ за испытваніе на работитѣ по управленіето и правосжіето, получили свонитѣ окончателны наставленія относително до новитѣ си длѣжности. Казуватъ, че освѣнъ редовчѣтъ си заплата, тѣй ще получаватъ и по 2,500 гр. на мѣсець за пѣтны разноска.

— Въ едно отъ послѣднитѣ си засѣданія грѣкый Силлогосъ са е занимавалъ съ важнй въпросъ — да рѣши сабіята на Константина Драгаша, послѣдній византійскы царь, да ли е таящо държи С и л о г о са или не е. Като са е говорило твърдѣ много за и противъ, най-послѣ нѣкои сж дошли до заключеніе че сабіята не може да бжде на Константина, защото на нежъ има изображеніе на байонеты.

Като говори за това «Курриѣ д'Орианъ прилага:» «Ний са чудимъ какъ е възможно за серіозны хора да мыслижъ за единъ сабж съ изображеніе на байонетъ, че тя е принадлежала на полѣдній грѣкый императоръ. Байонетата е измыслена 71 година подырь смъртѣтъ на Константина.»

— Седмь работници рудари отъ Саксоніѣжъ ходили въ Галиціѣжъ да търсѣтъ работж и, като ненамѣрили, потеглили да са върнѣтъ въ отечеството си. За да си скратѣтъ пѣта, тѣй понскали да прѣпрѣчатъ на едно мѣсто прѣзъ Русѣжтѣ земѣжъ. Тамъ ги хващатъ казацитѣ и ги затварѣтъ въ тъмницѣ само съ хлѣбъ воляжъ. Подырь 40 дни геркитѣ работници са освободили, нѣ были до толкози истощены отъ различнитѣ лишенія и отъ лошото обхожданіе на темничаритѣ си, што единъ отъ тѣхъ неможилъ да достигне до у тѣхъ си. — Ний са чудимъ какъ не сж урѣвли повече, когато е знайно на цѣль свѣтъ, каква е човѣчината на русситѣ съ слабитѣ и затворенитѣ.

— Въ своя рапортъ къмъ градскый Сѣвѣтъ въ Лондонъ докторъ Ланкестеръ казува: «Сипанищата оставя нашій градъ, макаръ и твърдѣ помайно, отъ какъ погуби 5,000 души и обезобрази, услѣпи и обѣрижъ на просяцы до 100,000 души. Тя костиса на столицѣжъ най-малко 2 1/2 милиона лиры, когато съ десетѣжъ часть можаше да са угаси еще въ началото, ако тѣзи пары са харчѣхъ на мѣсто.»

— Пишѣтъ отъ Солунъ че поровити дѣждове залели много села и прѣкъсали пѣтищата.

Единъ брой 2 гроша.

ТУРЦИЯ

Единъ брой 2 гроша.

ВѢСТНИКЪ ЗА ПОЛИТИКА, НАУКА, КНИЖЕВНОСТЪ, ЗЕМЛЕДѢЛІЕ И ТЪРГОВІЯ.

ТУРЦИЯ издѣлува сѣка сѣбота на голѣмъ листъ, и сѣки вторникъ на малкъ. Годишната цѣна за въ Имперіята, по царската поща, е 4 бѣли меджидіета; вънъ отъ Имперіята, 5. Спомоществованіята трѣбува да сѣ годишни и прѣдплатени. Писмата за редакціята са надписувать до Н. Геновича и Т. Икономова редактори на вѣстника. Въшнати настоятели отговарять за вѣстника. Подписката на спомоществованіята става въ Ц/градъ-Бейоглу, Асмаж-Меджидъ № 23.

НАШЕТО СКОТОВОДСТВО.

Скотоводството за нашитѣ мѣста е било единъ отъ главнитѣ клонове на поминъка. Има цѣлы околности, които живѣять само отъ добитѣка си. Има много други, които помагатъ на поминъка си съ скотоводството. Отъ първитѣ сѣ селата около Котель, много села около Плъвенъ и много други мѣста; отъ вторитѣ сѣ сичкитѣ почти селяне. За първитѣ овцѣтѣ сѣ сичкий имотъ, сичкий поминъкъ; безъ овцѣтѣ тѣй трѣба да умрѣтъ гладны. За вторитѣ нѣколкото добитѣка на вратата съставляватъ една голѣмъ помощъ за проживяваніе, което не са пълни само съ земледѣліето.

Ще каже скотоводството е за насъ важно, защото дава на мнозина отъ насъ възможность да са прѣпитавать и да живѣять. Нѣ да ли гледаме на него съ онова усърдіе, което то заслужва? Ще видимъ. И скотоводството, каквото и другитѣ клонове отъ мѣстний поминъкъ у насъ, отива патриархално и какъ дошло. Да са заловимъ за него съ една систематичность, съ една прѣдусмотрителность, това не сме направили. Отъ туй при първитѣ прѣпитствія скотоводството ни пада. Добруджа е първото мѣсто по скотоводството си; нѣ днѣсь въ Добруджа тоя занаятъ е на испадваніе. Додѣто добруджанскитѣ полени бѣхъ голы, нашитѣ скотоводы намирахъ ползъ въ скотоводството; нѣ днѣсь, когато мѣрѣтъ сѣ стѣснихъ и селата напѣстрихъ голъ Добруджа, тѣзи хора захваняхъ да са отчайватъ за бѣдѣщето на своитѣ стада и да смайавать работитѣ си. Да подкачѣтъ скотоводството по другъ единъ начинъ, който да бѣде и сега толкози полезенъ, колкото и прѣди, за това и науцъ не имъ дохожда. Да въспѣлнѣтъ съ искусство онова, което днѣсь не имъ са дава естествено, за него и не мисльтъ. Отъ това сѣ на испадваніе и ще бѣдѣтъ еще.

Скотоводството става по другитѣ мѣста по на едро и при по-стѣснени границы на мѣрѣтъ, защото тамъ хората не чакать сичко отъ природѣтъ, нѣ употрѣбавать искусство. При чифлицѣтъ има голѣмы стада говеда и овцѣ; нѣ тѣзи животны не трѣсьтъ хранѣтъ си само по полянтѣ, нѣ ѣдъ получавать отъ промыслителнѣтъ рѣкъ на господаря. Трѣвитѣ са сѣхътъ, добитѣка са храни, трупа са торъ, който отъ своя странѣ храни земѣтъ. Отъ не много ходяніе, овцѣтъ на много мѣста по Англіѣ сѣ са изродили и краката имъ сѣ станѣли къси и слабы, додѣто трупа имъ и вълната имъ сѣ получили значителны улучшения. Нїдѣ не са вѣдѣтъ толкози стада, колкото въ Англія, и нїдѣ мѣрата не е толкози тѣсна, колкото тамъ. Нѣ искусството надвива недостатѣцѣтъ въ естественнитѣ условія. Ако поляната е тѣсна и не нахранва стадото, една часть отъ

нея са засѣва съ трѣвъ и за злото са помага по единъ твърдѣ простъ начинъ.

Нашитѣ скотоводы въ Добруджа поченяхъ да достигать до таквызи тѣсни прѣдѣлы на мѣрѣтъ; нѣ намѣсто да помогнѣтъ на таѣ тѣснотѣ съ готовѣ хранѣ, поченяхъ да смайавать добитѣка. Ще ли ги заведе това на далечъ? Не ще ли ги докара най послѣ да затворѣтъ кашлитѣ си съ-всѣмъ? Дѣто ще е тѣй, не е ли по добрѣ да са заловѣтъ отъ сега за приучаваніе къмъ новий релъ и за изродяваніе на добитѣка си? Или ги е страхъ отъ скѣпотіятъ? Нѣ таѣ скѣпотія ще бѣде днѣсь. Утрѣ ще са възнагради съ усъвършенствованіето на добитѣка и съ подскѣпваніето му въобще. Кога да е, Добруджа прѣзъ тоя пѣтъ ще мине, колкото за добитѣка си; който прочее захване по напрѣдъ, той ще бѣде и попользованъ. Ако този челоуѣкъ закрѣпи добитѣка си на едно опрѣдѣлено количество, а другитѣ продължавать да смайавать своя, то добитѣка ще подскѣпне и излишнитѣ му харчове ще бѣдѣтъ възнаграждени. (Слѣдва.)

ЗА СВОБОДѢТѢ НА ПЕЧАТА.

За свободѣтъ на печата са е говорило въ нашитѣ вѣстници твърдѣ много и сѣкий вече е разбралъ малко или много ползѣтъ отъ таѣ свободѣ. По таѣ причинѣ нѣй не ще са простираме тука да говоримъ за таѣ ползѣ въобще; нѣй ще кажемъ нѣколко думы за нея у насъ въ турско.

Въ сѣкъ държава трѣба да има надзирателство (контроль) надъ управленіето и надъ чиновницѣтъ. Безъ надзирателство работитѣ ще вървѣтъ нередовно.

Въ уставнитѣ държавы надзирателството принадлежи на народното събрание сирѣчь на самый народъ. Народа прѣглежда дѣ има криво въ работитѣ, и натоварва своитѣ прѣдставители да искать поправленіето му.

Нѣ за да са знае сичко, що трѣба да са поправи, дава са свобода на печата да говори и за сичко, и за дѣлата на чиновницѣтъ и за недостатѣцѣтъ въ законитѣ. Ще каже, надзирателството на многоочитый народъ е недостатѣчно, та трѣба отъ освѣтленіята и свѣдѣніята на печата.

У насъ надзирателството принадлежи на Султана и до скоро са е изпълнявалъ поне за ближнитѣ работы и мѣста, чрѣзъ личното запознаваніе на Султанытъ съ хода на тѣзи работы. До Махмуда Султанытъ сѣ са прѣоблачали и сѣ прѣглеждали сами, що става наоколо имъ и какъ става, изпълняватъ ли са заповѣдытъ имъ и законитѣ, или не.

Сега това вече не е възможно, защото Султанытъ си иматъ други по важны работы и не могатъ да са расходѣтъ по улицѣтъ съ намѣреніе да разглеждатъ и

распытватъ, какъ отивать тѣзи или онѣзи работы. Нѣ ако този начинъ за разузнаваніе днѣсь е невъзможень, за началника на държавата има много голѣмъ лесниѣ да научава сичко, безъ да излази отъвнѣ палата. Тая леснина е печата.

Като са даде на печата свободѣ, той ще каже сичко онова, което е нужно на Султана за да изпълни надзирателството надъ цѣлокупното на държавѣтъ. Другояче държавата сѣкога ще бѣде безъ надзирателство. Като не знае работитѣ освѣтъ по донесеніята на канцеларіятѣ, Султана не ще ги знае точно и слѣдователно не ще може да приложи дѣйствителны лѣкове на развалениѣ части на държавный механизмъ. Излази прочее, че свободата на печата у насъ дваѣ е нужна, отъ колкото е нужна въ прѣдставителнитѣ държавы.

Нѣй тука не разбираме онзи печатъ, който зависи отъ различнитѣ управители. На страницѣтъ на този печатъ или не са явяватъ много работы, или са явяватъ въ другъ видъ. Нѣй разбираме тука независимый печатъ. Само независимый печатъ може да казва правото и да държи единъ языкъ съгласенъ съ работитѣ и истекълъ отъ убѣжденія. На този именно печатъ трѣба да са даде свободѣ и да му са утвърди съществуваніето, което е твърдѣ неувѣрено. Много вѣстници сѣ мѣкнѣли безъ врѣме, защото сѣ искали да кажѣтъ нѣкоѣ горчивѣ истинѣ и много редакторы сѣ останѣли безъ работѣ, защото сѣ искали да бѣдѣтъ твърдѣ ревностны къмъ доброто на отечеството си. До дѣто има тѣзи плашила на лѣ главитѣ на вѣстницѣтъ, малко отъ тѣхъ ще говорѣтъ откровенно. Нѣ когато и вѣстницѣтъ крѣхътъ истинѣтъ отъ ще ѣ научава господаря?

Днѣсь са осѣжда прѣминѣлото министерство, защото става явно за сѣкиго че то прѣдставлявало криво работитѣ. За да не става това и за напрѣдъ, за доброто на държавѣтъ и за уздравеніе на своитѣ откровеннѣ политикѣ и въ бѣдѣщитѣ врѣмена, Великий Визиръ Махмудъ паша трѣба да уздрави и свободѣтъ на печата. Съ това той ще даде едно свѣтло доказателство за високѣтъ си политическѣ мѣдрость и за просвѣтенный си патриотизмъ.

НАРОДНО ПРОСВѢЩЕНІЕ.

Общинитѣ сѣ оовързаны да посрѣщатъ разноскитѣ на училищата си. Когато доде врѣме, жителитѣ са събирать и опрѣдѣлятъ годпшній бюджетъ на училищата, както и даждіята за тѣзи заведения. Данъка са зема сѣкога споредъ имуществото на жителитѣ. Сѣка община, ако ли общината е голѣма; сѣка махала си има особенъ комитетъ, който събира тѣзи даждія, който избира мѣстото на училището. Назначава учителя и показва книгитѣ и ме-

тода, ако не са полага за това на учителствата способност; нахъсо този комитетъ отговаря прѣдъ общинѣтъ за доброто състояние на училището. Въ сѣкъ махалѣ има поне едно училище съ два класса — една за малкитѣ дѣца, който са управлява сѣкога отъ единъ женъ, вторий отъ мъжъ или женъ за по-възрастнитѣ ученици, които са учятъ четеніе, писмо, аритметикѣ, грамматику, исторію и географію, Кожото до законъ божій, той не са учи въ тѣзи училища, които са поддържатъ отъ общинѣтъ. Религиозното възпитаніе са дава въ къщи или въ особенни, нарочни училища.

Това устройство на училищата има голѣми достоинства, има и неудобства. Едно отъ послѣднитѣ е незакрѣпяваніето на учителитѣ. Като зависятъ направо отъ общинѣтъ, тѣ сѣ изложени на интриги и често са принуждаватъ да оставятъ едно мѣсто за друго. За да са избѣгне това зло, въ Масачусетсѣ сѣ направили централно писалище за управленіето на училищата. Достоинства на това устройство сѣ много. Между другитѣ има и това, дѣто са употребяватъ жени за възпитаніето и за първоначалното учение. Това позволява да са почене учението по-рано и да бѣде по-успѣшно, защото е доказано, че женитѣ показватъ повече грижливостъ, повече внимание и по-голѣмъ прѣданность въ това дѣло. — Да кажемъ нѣщо и за другитѣ достоинства на таѣ система въ училищното устройство.

Първото добро е, че сичкото население има правъ и непосредственъ интересъ въ успѣха и въ распрѣдѣленіето на учението; народа удобрява училищный бюджетъ; той го харчи чрѣзъ комитетитѣ; той са използва отъ него въ лицето на своитѣ дѣца.

Закона като опрѣдѣля най-малкото число на училищата и на училищнитѣ даждія въ сѣкъ общинѣ, никоя отъ общинитѣ не може да направи по-малко отъ опрѣдѣленото; ако нѣкоя община по небрѣжностъ допусти това, те сѣкий родителъ може да ѣ тегли на сѣтъ и да иска удовлетвореніе.

Друго достоинство е това, че разноскаитѣ подыръ училищата падатъ не само на родителитѣ, нѣ на сичкитѣ собственици въ махалѣтъ. Това е полезно за сироматѣ, защото който има много, дава повече за изучаваніе на сиромашкитѣ дѣца. Това е полезно и за богатитѣ. Като са изучава, бѣдний са приготвя за подобъръ животъ, избѣгва сиромашіѣтъ и простотѣтъ, които быхъ го направили прѣстѣпникъ; а като плаща за неговото изученіе, богатый запазва и себе си и обществото отъ развѣжданіето на дивы хора, готовы сѣкога да прѣвържатъ общественото устройство. Освѣнъ това, като плаща повечко, за да са държи училището въ добро състояние, богатый проважда дѣцата си да са учятъ въ него и, като са намиратъ постоянно въ съприкосновеніе съ бѣднитѣ, равенството на гражданѣтъ са запазва по-найлесенъ и незамѣтенъ начинъ, което е твърдѣ нужно за сѣко господарство, особенно за републиканско.

Така въ Америкѣ са достига до възпитаніето на дѣцата по единъ начинъ и свободенъ, и лесенъ, нѣщо за което и до сега има хора да мислятъ другояче. Има хора, които мислятъ по примѣра на Спартанцитѣ, че дѣцата трѣба да са отдѣлятъ отъ родителитѣ, за да могатъ да са възпитають добрѣ и да станють добры, полезны

и патриотически граждане. Нѣ тѣхнитѣ мисли като сѣ за насилваніе на фамилиитѣ връзки и за принужденіе на младитѣ духове, никой и не ше ги послуша.

Ный ще свършимъ съ думитѣ на единъ американскы ораторъ, който са е училъ въ американскитѣ училища и ги знае добрѣ.

«Нашій Штатъ, Масачусетсѣ, отъ първий день е приелъ и до днѣсъ запазва началото, че той е длъженъ да помага за изучаваніето на младитѣ. Това което по други мѣста е оставено на случая или на благодѣтелството, ный сме го уздравили съ закони. Когато е работата за народното просвѣщеніе, ный държимъ правило, че сѣкий гражданинъ трѣба да помага за него споредъ състояніето си ималъ былъ дѣца, нѣмалъ былъ Като развиваме духа, като увеличаваме умственитѣ наслажденія, ный са надѣеме да приучимъ человекѣ да почита самъ себе си и да са довърява на себе си повече. Съ общото просвѣщеніе ный искаме да очистимъ нравственитѣ атмосферѣ, да дадемъ прѣднина на добритѣ чувства, да обърнемъ мислитѣ и мнѣніята срѣщу безнравственостѣтъ, като съдѣйствуваме съ това на законитѣ и на вѣрѣжѣтъ. . . . Тѣй гледатъ американцитѣ на училищата си; тѣй ги уреждатъ, и за това сѣ добры. Дѣто правителствата смѣсятъ въ высокитѣ цѣли на умственото просвѣщеніе и свои особенни цѣли и водятъ училищата както имъ са ще, тамъ не може да има добры училища. Свидѣтелство Русія, дѣто сичкитѣ училища сѣ въ рѣцѣтъ на правителството.

ПЯТНЫ БѢЛѢЖКИ.

Спорядъ обѣщаніето си отправямъ въ нѣколко писма, въ които ще изложя работитѣ на всички мѣста, прѣзъ които съмъ минѣлъ тѣй, както самъ ги видѣлъ безъ всякъ поправкѣ. — Като излѣзохъ отъ градъ В. въ срѣдъ най-лоше врѣмя, азъ едвамъ стигнахъ вечерѣта на Арчаръ-паланка, четри часа далечъ отъ града на западъ. А защото късно стигнахъ, то освѣнъ що неможяхъ да научѣмъ и видѣмъ нѣщо, ами до нѣкъдѣ не рачахъ да ни приематъ на хана съ другарѣтъ ми Г-на П. мислящи, че ные сме пакъ нѣкои които идятъ за пары. Какъ да е, на послѣдокъ ни приехъ, и то като употребихме прѣдъ ханджіѣчето малко кисель суратъ; инакъ трѣбаше да са спи на лѣтя на дѣжда.

Въ сѣщіятъ този ханъ имаше още нѣколко селеніе отъ околнитѣ села и двама башъ кнезове, единия бѣше отъ ломскитѣ каазъ, а другия отъ Берковско. Единъ отъ селенѣтъ на сѣня си приказваше — «Абѣ брате, та завчера не ли ходихъ на миджіа, че пакъ ли да идѣ? Не видѣши ли, че всичко ще ми изгнѣе на полето и ничто нѣма да прибера? Послѣ съ какво да хранѣ дѣцата си? Нека иде сега пакъ други нѣкой.», — Тукъ азъ различно мислихъ за сѣнния разговоръ на селянина и чакахъ да стане отъ сѣнъ и да го разпитамъ. Прѣдъ разсѣмнуване той стана да са стѣга да си върви, и азъ намѣрихъ случай да го разпитамъ. Той ми каза: — «Тази оваджиска миджіа ми са е втѣпила въ ума и на сѣня са молѣхъ на кнеза да прати пакъ другъ нѣкой, защото, както и видишь, ничто нѣма да приберемъ.», — Азъ му казахъ: че нѣмате ли нѣкальвъ рѣдъ за тѣхъ миджіѣ? — Имаме; ама кой ти гледа рѣдъ! — Ако не-

чешъ, то наскоро ще тя сполети дрѣвнѣ господъ и ты хочешъ нечешъ, мора да идешъ!», Подеръ туй, пожелахъ да са спрѣ кажѣ съ двамата князове; обаче като ги позапитахъ за това и онова, тѣй са показахъ недовѣрчивы къмъ запитваніята ми и отговорѣтъ за всяко нѣщо бѣше: Все добрѣ, «слава Богу ама Искахъ да зная какво е това ама», нѣ тѣ нерачехъ ди ми го обаждать. Защото вече са приближаваше утренѣта и са прозираше тукъ тамъ и азъ трѣбваше да трѣгна на пѣтъ съ другарѣтъ си, любопытното ама останѣ необяснено. На трѣгваніе единия башъ-кнезъ отъ берковско ми каза, че ше бѣдемъ другарѣ до негото село Славотинѣ, шесть часа отъ Арчаръ. И тѣй като станаме дружина, въ растояніе на нѣколко часа пѣгуваніе за едно, ные са разбрахме единъ другъ и кой отъ гдѣ иде и къдѣ отива. Тоя башъ кнезъ, нѣкогашенъ чорбаджій, дяго Мишо, твърдѣ ми хареса, като видѣхъ че въ нѣгового срѣдце горѣше патриотический огнѣнъ и че той отъ всячко разумѣваше. Той е главната причина да иматъ отъ доста години училище въ селото си Славотинѣ, което е више отъ двѣстѣ къщи. Това не е твърдѣ за похвалѣ за таквози голѣмо село; нѣ отъ други странѣ не може и да не са похвали, когато има други села равны съ него, па още нѣматъ училища. Тоя старецъ повече пригѣдвалъ даскальтъ. Той ма увѣри, че за идущѣтъ годинѣ ще са старае да намѣри срѣдства за по-добъръ учитель. Увѣрихъ са вече, продължаваше той, че всячко било лѣжа на тоя свѣтъ, освѣнъ наукаитѣ; само чрѣзъ неѣ човѣкъ познава, какво трѣба да врыши тука на земѣтъ между хората, та като го тѣ обявятъ и почитатъ, еще и душѣтъ си да снасе.

Азъ много са благодарихъ отъ думитѣ му, защото усѣцахъ, че той не ми приказваше само за лафъ олсунъ, както е обикновенно на тукашнитѣ селене, и не пощадихъ думы да го насърдѣмъ въ добритѣ му намѣренія. На училището само стѣнитѣ видѣхъ, защото дѣцата и даскальтъ бѣхъ излѣзли по полето да прибиратъ зимовище. Този обичай да са напуца училището прѣзъ цѣлы мѣсецы е единъ отъ най-лошавитѣ обичай по селата, нѣ мъчно може да са искорени. Въ училището царуватъ, както и въ другитѣ села по насъ, поезіѣтъ на дѣда Давида и часослова. (Слѣдва).

КАЛУГЕРСКИ РАБОТЫ.

Напрѣмени измамитѣ сѣ земали такъвъ обѣтъ, който надминава сѣко въображеніе. Появило са нѣкакво повѣріе за нѣкожъ си св. Урсулѣ, която ужъ была дѣщеря на нѣкой английскы царъ и която побѣгнала отъ башинный си домъ съ 11,000 други дѣвицы, за да не са ужена, нѣ да служатъ бесцѣлнѣнно Богу. Подыръ дълго скитаніе на самъ нататѣкъ тѣя дѣвственна войска пристига при Германскый градъ Келѣ, дѣто са истребѣ отъ страшнитѣ Гуны и получава мъченически вѣнецъ.

Дѣжати тука е толкози очевидна, што не иска и показваніе. За калугеритѣ обаче нѣма очевидность; за тѣхъ има интересъ. Тѣй намирати полза въ това повѣріе, обрѣжили го на сказаніе съ сичкитѣ му подробности една отъ другѣ по-противорѣчивы, открыли ужъ жошѣтъ на святитѣ, показвали ги на вѣрнитѣ, събирали сѣ пары съ тѣхъ и събирали до сега.

Коститѣ на мнѣнитѣ дѣвы стояли подъ земѣта до 1123 год., когато единъ голѣмъ шарлатанъ пустилъ думѣ че му е открыто отъ Бога мѣсто-то на тѣзи кости. Почева са раскопаніето подъ надзирателството на двама архіепископы. Намѣреното надминѣло ожаданіята. Между женскитѣ кости са намѣрили и мъжкы, което накарало мнози-

на да са замислят. Нъ калугеритъ не сж такъизи хора да са побъркатъ; тый дали едно глупаво истълкованіе не това обстоятелство и продължавали да събиратъ кости. Една замаяна калугерка освѣтила ужъ работятъ, като искала просвѣщеніе отъ Бога. Калугерка ли може да не са вѣрва?

Раскопаваніето са продължавало, нъ ето ви и друго задрудненіе: между коститъ са намѣрили и дѣтски. Какво да са прави? Услужливата калугерка умрѣла. Поискали откровенія отъ единъ калугеръ, който миршалъ на светецъ, и той даде такъизи смѣшны истълкованія, штоо самитъ католицы са смѣхатъ надъ сказаніето и казуватъ, че калугера е далъ тѣзи облесенія само зп полигравкж съ духовнитъ. По този начинъ освѣтъ 11000 дѣвы открьж са и повече отъ 11000 мученицы дѣца!

Открыли са тѣзи мощы, поставили са въ храмоветъ, поченжли да имъ са покланяйтъ и да имъ просѣхътъ помощи. Дѣто има молба, тамъ има и дааніе. Мжченицитъ поченжли да правяйтъ чудеса и да изливатъ сѣкавы душевны дарове. Нъ ето какво са открило по сетнѣ: познало са, че тѣзи кости сж язычески, отъ старитъ римски гробница на Агриповото поселеніе. Гробницитъ, надписитъ, оржжіята и различнитъ сѣчева, намѣрени въ гробницата, подвърдихъ това по най очевиденъ начинъ. Ще каже хората са покланяли цѣли вѣкове на языческитъ кости! Ще каже тѣзи кости цѣли явкове правихъ чудеса!

Калугеритъ отрѣкхъ ли са отъ лъжжъ, когато са откри? Не; калугеритъ тый лесно не оставятъ интереса си. Тый не са отрѣкли отъ сѣкѣпцѣнитъ мощы дори и тогава, когато са открило, че прѣданіето за Урсулъ е языческо и че Урсулъ са е наричало едно языческо божество.

Ето ви благочестіето на доброто старо вѣме, когато е царувало надъ умоветъ калугерството!

СТАТИСТИКА НА МАКЕДОНИЯ.

При радостнитъ извѣстіа за съставяніето на Българскж Македонскж Дружипж въ Цариградъ съ материалното и морално прѣкрѣпленіе на всичкитъ народны Читалища изъ отечеството ни не ще бжде излишно да дадемъ нѣкои общы свѣденія за състояніето на съотечественницитъ ни по Македоніа и за нуждитъ на тѣхнитъ училища.

По черковнж наредбж Македонія е раздѣлена на 17 епархіи, които сж: Охридска, Бытолска, Костурска, Воденска, Леринска, Кожанска, Сачиштска, Солунска, Полянска, Стрска, Драмска, Менлишка, Струмичка, Велешка, Скопска, Кюстендилска и Дебрска.

Отъ горѣпоменатитъ епархіи 6 сж веке освободены отъ Фенерското иго, а именно: Охридската, Бытолската, Кукушката, (Полянскж) Велешката, Скопската и Кюстендилската, и привржени на Българскитъ Екзархатъ. Тый сж нѣкакъ и политически припознати за Българъ милети, иматъ свои си общины, и по нѣидъ си и Руханіе векиллери, които правителството пріима да засѣдатъ по мезлишитъ. Тый беспрѣпятственно извършуватъ богослуженіето на матерней си языкъ, и спомянуватъ Българскій Архерейскы Сѣборъ.

Други 6, а именно: Воденска, Могленска (Леринскж), Серска, Драмска, Менлишка, и Струмичката крѣваво ся борятъ отъ нѣколко години насамъ, но никакъ не сж сполучили да ся отърватъ изъ ноктиетъ на Фенеръ. Тый не сж по слабы въ усиліята си отъ другитъ; пенсказани жъртвы и неволни сж прѣтърпѣли горкитъ. Крѣви сж ся проливали, человекы сѣпы за народѣтъ и за правителството по тѣмницы сж измрѣли (както са случи и лани въ Неврокопъ, младъ и зеленъ человекъ прѣдаде Богу духъ въ тѣмницитъ) се за тѣжъ причинж. Но на шо да отдаде человекъ несполукятъ на тѣя послѣднитъ, незнаѣ. — Другитъ 5 епархіи, а именно: Костурска, Кожанска, Дебрска, Сачиштска и Солунската сж още въ дълбокитъ сѣтъ на невѣжеството; не докачены въ народно честолюбіе, тый никакъ не сж почувствоваели народнж гордость, при всичко че населеніето на тѣя епархіи (освѣтъ Сачиштска и Кожанска) е Българско, съ исключеніе на 20 0/0 арнаути, власы или грѣцы.

Солунска епархіа. Тя е по малка отъ всички другы епархіи и не обѣма повече отъ 43 села; деветѣтъ села сж чисто грѣцкы, двѣтъ мѣ-

шани българы съ грѣцы, а 32 сж чисто българскы. Най главното село на тѣжъ епархіа е Кыречъ-кюй, 4 часа далечъ отъ Солунъ, съ 700 кжшы българы, безъ никакво училище. По него сѣдватъ, Царевъ, Высока, Негованъ съ по 200 кжшы, (освѣтъ Драмнглово и Балча, които иматъ по 250 кжшы, но сж грѣцы.) Всичкитъ другы села сж по отъ 25 до 150 кжшы. Отъ всички тѣзи села само въ Негованъ сж поченали да прошарватъ въ църквж и училище по българскы. Въ градѣтъ Солунъ има около 1400 кжшы православны христіане: отъ тѣхъ 440 сж българы, оставитъ грѣцы, арнаути и власы. Истинж, тоя градъ е голѣмъ, нъ повечето му жители сж евреи; има и много турци. Въ Солунъ българитъ нишо свое нѣматъ; едно лѣвическо училище поддържатъ, и то учителката имъ за хлѣбъ тѣрпи.

Сѣрската епархіа обѣма около 130 села. Въ тѣя епархіа нѣма повече отъ 22 села грѣцкы заедно съ Нигрита. Българетъ по селата сж дѣятелны хора, разбиратъ добръ народнитъ интересъ и непрѣстанно са движатъ; но шо могатъ да сторжтъ бѣднитъ, когато гражданетъ въ Сѣръ, макаръ повечето българы, (въ Сѣресѣ нѣма грѣцы; най богатитъ въ тоя градъ сж Цинцари освѣтъ Х. Лазевни, който сж българы) нѣматъ народно чувство, нъ оставили на нѣколко мина пришелци Цинцари да располагатъ съ общественитъ имъ работы и заедно съ градѣтъ владыка прѣвъ мѣстното началство да тѣхчатъ сиромашкитъ селяны, на които гледа и самото правителство. На всякадъ почти пѣзъ Македоніа тѣи са върши; Сел нинѣтъ е прѣзренъ и не може да има даже прѣдъ законѣтъ сжщитъ правдини, които има гражданитъ. Въ тѣя епархіа селскы училища рѣдко има. Най голѣмотъ село е Горно-Броди (Врундія) съ 600 кжшы; тамъ има отъ три години на самъ доста добръ нарѣдено българско училище съ способенъ учителъ. Въ църквѣтъ си извършуватъ богослуженіето по Славянскы; има и другы до 20 села, които сж веке снабдени съ славянскы книги и на познатъ языкъ ся молятъ Богу. Въ Сѣррѣ има 9 църквы; въ всичкитъ служатъ, по грѣцкы. Приготовителны училища, гимназіа, все на грѣцкы; нишо Българско!

ИЗВОДИ ОТЪ ДОПИСКИТЪ НА "ТУРЦИЯ."

ПЛѢВЕНЪ, 6 Ноемврія. — Съ негодованіе и оцудваніе прочетохми въ 42-ий брой на вѣсти. Македонія допискѣтъ съ заглавіе «отъ двѣ села въ Плевненскитъ казаж» която е подпечатана и отъ двѣтъ села съ мухтарскитъ печати и съ петь подписа и която напада на едного отъ общинскитъ членове Г. Тодора Вацова.

Понеже познаваме нравитъ и доброто поведеніе на тоя уважаемъ съгражданинъ, който е заслужилъ и заслужва на града ни въ всѣко народно дѣло, дописката произведе въ насъ силно желаніе да испытѣме работитъ и да познаеме, каква е била честността на Г-на Вацова.

За това незабавно проводихми нарочно священници веднѣждъ и дваждъ до реченнитъ села, за да повикатъ мухтарытъ и нѣколко селени, да докажѣтъ едно по едно произволствата и грабителствата на Т. Вацова та заедно съ тѣхъ да подѣйствуваме прѣдъ началствата за наказаніето на такыва изедници и за прѣсекнованіето на такыва злоупотрѣбленія. Нъ селенетъ не додоха, и не шѣли да дойдатъ споредъ казаніето на священницитъ, защото были излѣгани.

Отъ събранитъ свѣдѣнія изляза, че всичко што се ся е писало по вѣстницитъ не е истиннж, и че то е направено съ цѣлъ да почерни лицето на тоя нашъ добръ гражданинъ.

Това като е тѣй, ный обявляваме прѣдъ Българскій свѣтъ, че писаното за Г. Вацова е клѣвѣта и че негова милость не е человекъ да стори такывы злоупотрѣбленія, какыто му са приписватъ.

Имайте добринжж Г-не Редакторе да обнародвате настоящето ни за знаніе на публикѣтъ.

(Сѣдватъ черковный печатъ и 12 подписа на обшинаритъ)

РУССЕ 16 Ноемврія. Отъ писмото ви сътъ дата отъ 8 на тоя мѣсець виждамъ че дописката ми отъ началото на миналитъ мѣсець не е достигла до рѣдѣтъ ви по неизвѣстны причини. Тѣя дописка отговаряше на лъжата, която Иванъ П. Чорапчѣвъ тѣй публично испуснж прѣдъ публиката, като казуваше че той самъ не занесълъ въ беледіето вѣстникъ Дунавъ употребенъ за орж-

діе на прѣстѣпленіето Руски копейки за двѣстѣ турски лири.

Въ кореспонденціята си, въ която поменувамъ имената на дѣйствующитъ лица на познатата драма, азъ рѣкохъ че Иванъ П. Чорапчѣвъ занесълъ самъ въ беледіето вѣстникъ Дунавъ. Това го рѣкохъ не безъ основа, защото е засвидѣтелствовано отъ достопочтенни лица, които сж го видѣли съсъ очитъ си, и като го е занесълъ самъ не ще каже че Иванъ П. Чорапчѣвъ е виновенъ въ това прѣстѣпленіе. Нъ тоя челебіа какво направи? Отиде та излѣга публично съсъ подпистъ си че ужъ той не занесълъ въ беледіето вѣстникѣтъ, нъ Касіернитъ дошелъ да го земе. Нашата публика веке видѣ че Чорапчѣвъ явно излѣга, и, за да излѣже толкозь грубо, тоя челебіа трѣба да има важни причини. Споредъ това сѣки фанж да си припомнова Хаджи Василевата работа, за която това момче стоя затворенъ нѣколко вѣме и отъ която са освободи по причина на нѣжната си възраст, съ надѣжба да са поправи.

Не ся чудете, Г. Редакторе, дѣто постоянно върху една толкозь маловажна точка въ таквози едно важно прѣстѣпленіе. Надѣвамъ ся че ще сте съгласни съсъ меня като ви кажъ че у насъ само отъ тогази фанжж на рѣдко да са чуватъ разбойницитъ, когато властѣта обрнж по голѣмо вниманіе на ятацитъ и на защитницитъ на тѣя разбойници. Разумѣва ся че прѣстѣпницитъ на нашата драма не можахъ сполучи въ злодѣяніето си, ако да нѣмахъ защитници, и споредъ меня такывы защитници не трѣбува да ся оставятъ да ся перятъ.

Испититъ на познатото прѣстѣпленіе, сѣдъ като ставахъ прѣдъ сжщитъ мютесарифинъ, отъ нѣколко дни ставатъ въ джанаецѣтъ, дѣто ся привикахъ почти сичкитъ лица. Ще ли да може джанаецѣтъ да извади на явѣ истинскитъ и сичкитъ прѣстѣпници, азъ не можъ да прѣдвиджъ; нъ публиката ся смѣшва, защото прѣстѣпници, които три мѣсеца наредъ чуватъ отъ публиката сичкитъ си постѣпки въ прѣстѣпленіето, ще могатъ да ся приготвятъ за прѣдъ властѣта отговори, отъ които да не ся уловятъ.

Нъ както и да е, администраціята на нашитъ властѣ ся прѣобразява съсъ дохожданіето на новилтъ Валіа, Н. В. Ахмедъ Расимъ паша, който въ дълголѣтното си управление въ България, е прочотъ отъ нашитъ народонаселенія за голѣмото правдолюбіе. Н. В. Ахмедъ Расимъ паша, сѣдъ като варди единнасетъ дни карантинъ въ Варна, пристигнж въ градѣтъ ни онзи день въ Недѣля вечерта. Макаръ и да не му са е чель още фирманѣтъ прѣдъ публиката споредъ обичаятъ, Н. В. на другитъ день зафанж своитъ прѣобразование. Вие знаете че меркезъ ще каже една одая, която са намира въ сѣки мютесарифликъ, която управлява табуръ-агасж съсъ нѣколко кятиби и до която народонаселеніето прибѣгнува за сѣка работа, било за оплакваніе на прѣстѣпленія, било за придобиваніе на правото си, било за извършваніе на илии направени отъ свѣтитъ; съ една речъ меркезѣтъ е основа на администраціята на мютесарифликѣтъ, а пакъ меркезѣтъ бѣше до сега дѣто ставахъ най голѣмитъ самоволя и неуредлици. Е добръ; Н. В. Расимъ паша зафанж своитъ прѣобразование отъ основата: той прѣвѣсти руссенскитъ меркезъ въ одаята въ която напредъ засѣдаваше идаре-междисли и която са дѣли отъ валійската одая само съсъ една стѣна. И най утѣшителното е това, дѣто Н. В. не остава управленіето на меркезѣтъ въ рѣдѣтъ само на табуръ-агасж, нъ на едно постоянно сѣбраніе съставено отъ алай-бей, табуръ-агасж, хюкюматскитъ терджюманитъ и нѣкои отъ по-главнитъ чиновници на вилаецѣтъ. А най важного за меркезѣтъ е дѣто Н. В. често ше го посѣзвава, както е правилъ въ Тулча, въ Софія и въ Видинъ. Колкото за насъ Българитъ, това прѣобразование на меркезѣтъ има двойна полза: едно че той влиза въ добръ рѣдъ и друго че ще има и единъ Български гласъ, който ше занимава нашитъ съотечественникъ. Г. Никола Танчевъ, хюкюматски терджюманитъ. Нашата публика не може да си исъ каже радостѣта отъ това прѣобразование, и особно отъ преименованіето въ тѣя нова служба на Г. Никола Танчевъ, който въ тригодишната си служба въ градѣтъ ся е отличилъ съсъ своето трудолюбіе и честность.

Вие трѣба да сте ся научили по-скоро отъ насъ, че службитъ на мютесарифитъ отъ срѣдо-

точнето на вилаетитѣ, на тахриратѣ — мюджуритѣ и на мухасебиджитѣ имъ ся уничтожихъ за икономія. По слѣдствие на това, сячкитѣ служби отъ нашитѣ мютесарифликъ влѣзохъ подъ управленіето на вайата.

ПОЛИТИЧЕСКО ПРИГЛѢДВАНІЕ.

АНГЛІЯ. Идеята за республикъ въ Англія получава отъ день повече послѣдователи и много членове на парламента сѣ ъ прѣгърнахъ, като най полезна за Англія. Въ Англія вече са е распространило мнѣніето, че Викторія ще бѣде послѣдній царь въ Великобританія. Освѣнъ знаменитыгъ върху това рѣчи на Г. Брадлога и други сега наскоро и другъ членъ на парламента Г. Дилкъ е казалъ слово въ Нью-Костель и като погазва голѣмыгъ разности подырь царскый дворъ, докарва думягъ върху республика и казва, че ще бѣде добръ дошла, ако народа ъ пожелае.

Любопытна е смѣтката, която прѣдлага Г. Дилкъ на слушателитѣ си за царскыгъ расходи въ Англія. Той казва, че царската фамилія има 32 докторы, много офицеры за сѣкаквы опрѣдѣлены и неопрѣдѣлены службы, голѣмо число слугы и готвари и много таквызи лица, които не знаятъ за що сѣ. На сячкыгъ са заплаца отъ хазната и разноскыгъ за тѣхъ достигать до 25,000,000 франга въ годинягъ.

Подырь това Г. Дилкъ разглежда какво прави царцата за исплащаніе на тѣзи голѣмы разности и намира, че тя не прави нищо, не може да прави нищо, освѣнъ да подписва рѣшеніята на министрыгъ даже и противъ волята си, когато го иска общото мнѣніе.

Приверженицыгъ на старый порядкъ са пукать отъ яль прѣль този языкъ. Та имъ сѣ нарича новыгъ стремленія испадваніе на вѣтхый английскый лоялизмъ.

ПРУСИЯ. Отъ ивкое врѣме насамъ вѣстницыгъ твърдѣ много поченяхъ да говорягъ за голѣмый развратъ, койт оса е развилъ и са развива до чудовищны размѣры въ Берлинъ, въ този градъ който са считае за най-невинный на свѣта. Казувать, че по улицыгъ вечеръ царували блудницыгъ и тѣхныгъ защитницы кавалеры, и самата полиція избѣгвала да са смразява съ тѣхъ. Минувачитѣ нѣмали мира отъ тѣзи услужливы господжы и трѣбало да са пазягъ отъ излазаніето вечеръ изъ къщи.

Като говорятъ за това, нѣкои германскы вѣстницы исказватъ желаніе — да са погрыже за срѣдствата противъ това зло самото народно събраніе, защото мѣрыгъ на началствата не доварали нивакъ ползъ.

Военный животъ и боуетѣ това докарехъ на Прусія. Вдовицыгъ и момыгъ които останяхъ безъ женихы трѣсятъ поминкъ и удововолствія въ уличный и блудничный животъ; а струпаніето на голѣмы войскы въ Берлинъ отговаря твърдѣ добръ на желаніята на тѣзи тѣрси-къ сметъ, и така отъ многото бекеры — готовановцы и отъ многото прѣдложенія на женскы услуги излазя онова, което вѣстницыгъ наричатъ сега чудовищенъ развратъ.

Разврата е неизбѣжно слѣдствие на воинскый животъ на държавыгъ. Захване ли една държава да живѣе за боюве и завоеванія; захватягъ ли войскыгъ да са учягъ на гребителства и на безгрыжный походническы животъ; захване ли и самото правителство да трѣси ползъ въ военныгъ обезврежденія: разврищеніето на нравыгъ вече

е станжло и по-нататъшныгъ му послѣдствія не закъсняватъ да си покажягъ грозотягъ. Казано е за частныгъ лица, че който тегли ножъ, отъ ножъ ще умре. Ный ще кажемъ за народыгъ, че който живѣе съ ножъ, отъ развратъ ще умре. Подтверженіе имаме у сегашныгъ народы, безъ да закачаме прѣминялыгъ. Френскый развратъ почева отъ войныгъ на Лудовика XIV; Рускый — отъ войныгъ на Петра и Екатерины.

АВСТРИЯ. До колко сѣ доволны Чехыгъ отъ поведеніето на Австрійското правителство и до колко сѣ готовы на устъпкы, явно са види отъ тѣхныгъ вѣстницы. Като пыта, какво ще излѣзе отъ това обиталище на лудыгъ сир. отъ Виенскый кабинетъ Покрокъ прибавя:

« Г. Байстѣ устъпи мѣстото си на другиго, отъ когото трѣба да са чака една политика много по-лоша отъ досегашната. Г. Андраши ще иска да прилага и тука своята кроатска политика, а съ вѣншната си политика ще строши Турція и ще направи да му са отзѣвжягъ въ Русія. »

« Народны Листы » прибавягъ, че « отхвърляніето на Чехыгъ исканія е равнозначуще съ отричаніето на Францъ Юсифа да бѣде царь на Чехыгъ. Ако са повърнемъ пакъ въ старягъ пѣтека, отъ нея ще са излѣзе само на двѣ мѣста въ Берлинъ или въ Петербургъ. По-голѣмата часть отъ злоупотрѣбленыгъ народы най-послѣ ще приемать таквази политика, която имъ обѣщава да ги отърве отъ австрійскый хаосъ. »

СѢКАКВИ НѢЩА И НОВИНИ.

Въ Египетъ оставать голѣмы прѣобразованія въ положеніето на селянетѣ — земледѣлцы. До сега тѣзи хора не сѣ били ступаны на земягъ, която работягъ, и по-голѣмата часть отъ тѣхный потъ е отивалъ за заплаты и кири на тѣзи земи. Отъ това египетскыгъ селяне не могатъ да са похвалягъ съ състояніето и благоденствіето си. Тый сѣ и бѣдны и смазаны отъ тяжестыгъ на неспособното положеніе, въ което сѣ поставяны отъ силныгъ міра сега, които усвоили земитѣ, а на селянина оставили само мжкыгъ и даждіята. Съ еднж заповѣдъ отъ прѣминялый мѣсець сегашный владѣтель на Египетъ. Измаиль паша обявилъ на селянетѣ, че тый могатъ да станягъ ступаны на полетата си, ако заплатягъ за тѣхъ 6 пѣти данъка имъ на послѣдныгъ годинж. Тогава, казва заповѣдъта, сѣбый не само ще стане ступанинъ на полетата, които владѣе, нѣ и ще получи за напрѣд смаленіе на данъцыгъ земскы наполовинж. — Казувать, че населеніе-посрѣщнжло тая мѣрка съ благодареніе и съ готовность да са въсползуга отъ нея.

— Пишягъ отъ Русчукъ, че тамъ са чакали прѣдпримачитѣ, които ще поемать разработваніето на рудника за камьны вжглища при Трѣвнж и свързаніето на тоя богатъ рудникъ съ Дунавъ чрѣзъ желѣзень пѣть. Отъ Русчукъ тый щѣли да заминягъ за Цариградъ, за да получягъ императорскый ферманъ, който утвърдява устъпаніето.

— Новый министъръ на полициягъ като са готви да распусти тайнягъ полиция, « Левантъ Хералдъ » му съвѣтва да не ъ распуца, нѣ да ъ употребява по-добръ. Ный не знаеме какъвъ съвѣтъ бы далъ английскый вѣстникъ за подобнж работж на

англійското правителство, нѣ сегашный му съвѣтъ ни са вижда твърдѣ радясалъ. За добръ честь министра былъ расположенъ да не слуша никаквы съвѣты колкото за това.

— Подырь дълго мълчаніе грѣккый печать пакъ дигнж гласа си срѣщу Българетѣ. Въ листа си отъ 26 Ноември « Неологосъ » са явава вѣорженъ срѣщу Българското упорство, както нарича той праведныгъ исканія на Българетѣ, и хвърля въ очитѣ ни страшны заплашванія за гражданскы и черковны наказанія, — гражданскы отъ Портжж, черковны отъ патриаршиягъ, нѣ и единитѣ и другыгъ наложены по волягъ на грѣккыгъ патриаршія. Ако патриаршіята е търпѣла до сега странното и неправедното, споредъ « Неологосъ », поведеніе на Българетѣ къмъ патриаршіягъ, това е было, защото на тоя народъ са е гледало като на изгубенъ сынъ, който единъ день ще са повърне къмъ бащиното огнище. Нѣ търпението си имало прѣдѣлъ и тоя прѣдѣлъ са былъ достигилъ сега. Днѣсь на патриаршиягъ не остава, освѣнъ да наложи на нераскаянный сынъ наказаніята, които има въ рѣдѣтъ си. Така за Българетѣ не остава вече другъ пѣть, освѣнъ да приемать устъпкыгъ на патриарха и да са помиржягъ съ него, или пѣтъ да приемать приличното наказание за своето упорство въ лошій пѣть.

Споредъ Неологосъ тая патриаршескж политикж сподѣляло и правителството, което вече рѣшително заповѣдало на Българскыгъ комисари да бѣдѣтъ устъпчивы и да направягъ наскоро спогоженіето. Нѣ до колко е истинско подобно утвърженіе, ный не можемъ да кажемъ. Ный това само виждаме, че на Неологосъ са ще да покаже, че правителството за грѣкыгъ е милослива майка, а за Българетѣ е жестока мащиха, готова да потѣче и царскый ферманъ и праведныгъ желанія на цѣль българскы народъ за хатѣра и полжягъ на патриаршиягъ. Нѣ това е едно заблужденіе.

Языка на Неологосъ е языкъ на силныгъ врѣмена на патриаршиягъ. Той е до толкози докачителенъ за нашій народъ, до толкози за нищо зема сичкыгъ Българе съ тѣхныгъ исканія и съ правдиныгъ на тѣхныгъ черковж, която издига царскый ферманъ, штоо человекъ неволио си докарва на умъ въпросыгъ: отдѣ иде тая дързость у Неологосъ? Дигнжло ли са е покровителството на В. Портж надъ Българетѣ и останяхме ли ный на распореданіето на патриаршія, която непознаваме и която ни е тѣпкала до сега и вещественно и нравственно? Станяхъ ли Българетѣ до толкози бесполезны за царството, за да изгубягъ съ царскыгъ милости и фермана, който ги освобождаваще отъ наглоото натисканіе на патриаршиягъ?

Нѣ да свѣршемъ. Языка на « Неологосъ » е произведеніе на еднж распаленж глѣвж; нищо повече. Правителството нѣма къмъ насъ намѣреніята които му прѣписва. То ги е доказвало до сега, и не сѣ, разбира са, увѣреніята на грѣккый листъ които бы ни расклатили въ това убѣжденіе.

— Палата на прѣдшный Шенх-ул-Ислямъ Хасанъ Фехми ефенди като бѣше станжлъ достояніе на хазнягъ, Н. И. В. Султана го подарилъ прѣзъ тѣзи дни на първый свой камергеринъ, Зи-веръ бей.

— Высоката Порта осѣди тѣзи дни Компанижъ на Варненскый желѣзень пѣть на еднж глобъ отъ 10,000 сребрьны д и р х е м ѣ за сѣбый отъ шестимата войници, които погинахъ прѣзъ 1870 вслѣдствие на еднж злощастнж случкж на желѣзничягъ. Глобата за другыгъ 30 усакатены войскари ще са опрѣдѣли отсетнѣ.

БЛАГОДАРНОСТЬ.

Тулчанското Читалище благодари на Г. Райча Чапжровъ отъ Браилж за подарька му 1 т. лрж и на Г. Киркора Мердиноглу отъ Цариградъ за 1 20/франгъ.

ИЗВѢСТІЕ. Земамъ честь да извѣстѣ на публикягъ че имамъ за проданъ въ литографията си посѣтителни билети съ добри чертежи за нова година. Съки билетъ има цѣна 30 пари; нѣ който купи отъ 25 билетя на горѣще му са даватъ по 20 пари. Игнатія К. Цвѣтковъ.

Продава се по 20 пари.

(Цариградъ, 30 Ноемврия 1871:

ГРЪЦКИ НАПИНАНІЯ.

Колкото повече са вгледва човекътъ въ последній членъ на Неологосъ за Българскій въпросъ, толкова повече ядъ и нетърпение го зема. Съко нѣщо като си има причината и цѣльта, то и думитъ на гръцкый вѣстникъ иматъ своитъ. Нѣ каква е тая цѣль и каквы сж основаніята на Неологосъ? Неговий членъ е написанъ съ явнъ цѣль да заплаши Българетъ и да имъ покаже, що може да имъ стори патриаршіята, ако поиска. Отъ тѣхъ странъ нѣма никакво съмнение. Нека са поведемъ по тѣхъ цѣль, за да достигнемъ и до основаніята на прѣдставителя на цариградскый гръцкый печатъ.

Неологосъ плаши Българетъ съ наказанія и ги осжда въ упрямство и въ намѣренія да докачатъ правдинитъ на вселенскый прѣстолъ. Нѣ пита са: дѣ и съ какво докачатъ българетъ правата на патриаршіята? Дѣ и въ какво упорствовать българетъ? Защо и въ силѣтъ на какво право патриаршіята мисли, че може да наказва Българетъ? Ако Неологосъ намира това докачаніе въ желаніята на Българетъ да си иматъ своя черковъ и да не търпятъ вече произволитъ на патриаршіята, то на гръцитъ са каза вече хиляда пѣти, че това е едно право на Българетъ, конто твърдѣ малко са беспокожатъ за патриаршіята. Като тѣхно право, тѣй ще са ползовать отъ него безъ да гледатъ, какво щѣло да докара това ползованіе на патриаршіята. Отгоръ надъ Българе и патриаршіята има Божия и черковны закони; тѣй като освящаватъ правото на българскыя черковъ, патриаршіята може да казва колкото ще, че ѣ са докачали правдинитъ. Никой нѣма да слуша тѣзи выкове. Правата на патриаршіята като сж дребнейскы и спайскы, сир. основаны на силѣ и произволъ, тѣхното паданіе е полъж за свѣта.

Патриаршіята намира Българетъ упоритъ въ тѣхнитъ исканія. Намѣсто това нѣй быхмъ желали да чуймъ просто и чисто — иматъ ли българетъ право да искатъ своѣ черковъ за сичкы си съотечественници или не. Ако тѣ иматъ право и по божии, и по съборны и по исторически закони и основанія, тѣхното настояваніе не е упорство, нѣ е достопохвалното качество — да стоишь непокатенъ въ правото си. Тука българетъ сж не за осжданіе, нѣ за похвала. Печално понятіе быхъ дали тѣй на свѣта, ако бѣхъ са показали по-малко постоянны въ своитъ прѣправедны стремленія. Самитъ гръци бы са смѣли тогава на нашій народъ.

Патриаршіята ны заплашва съ устата на Неологосъ съ нѣкаквы страшны наказанія за това постоянство. Нѣ въ силѣтъ на какво право ще ны наложатъ тѣзи наказанія? Ако е въ силѣтъ на едноврѣмешното патриаршеско право, то е отдавна паднало зарадъ насъ. Неправедно и съ насилія присвоено, то паднъ еще тогава, когато българетъ отхвърлихъ властѣта на патриарха и са повърнѣхъ къмъ старитъ си черковны правдини. То паднъ при настѣпаніето на новитъ врѣмена, конто не познаватъ таквы попки и калугерскы притязанія надъ цѣлы народы. То паднъ окончателно при появеніето на царскый ферманъ за Българскъ Черковъ. Дѣ е прочее това право за наказаніе на българетъ? Ако то не истича отъ черковнитъ каноны, може да е политическо; нѣ нѣй не познаваме патриаршіята за наше правителство. Тогава отдѣ ще са земе това право, толкова нужно за смазаніе на българскытъ исканія и правдини? Вѣроятнотъ отъ мюзевиричѣта на караказанъ. Патриарха и около него може да мислятъ да употребятъ срѣщу сичкытъ Българе онѣзи срѣдства, конто сж употребявали до сега и конто тозъ часъ употребяватъ по нѣкои епархив, като напримѣръ въ Одринскытъ, Драмскытъ, Воденскытъ и проч. и проч. Тѣй вѣрватъ, види са, че съ своитъ прѣдставленія и съ своитъ стары бераты ще можатъ да ны направятъ каквото искатъ — да ны затварятъ, да ны изгонватъ, да ны убиватъ врѣмето и срѣдствата съ постоянны тегленія на сѣдъ и на расправы. Тѣзи срѣдства сѣкога сж докарвали полъж на патриаршіята, защо да не ѣ послужатъ и сега?

Неологосъ често-често помянува за правдинитъ на Вселенскый прѣстолъ, нѣ не си дава трудъ да ни ги посочи открито, каквы сж тѣй. Нѣй ще направимъ това зарадъ него. Нѣй видѣ-

хмѣ, че тѣзи притязанія надъ българетъ не са основаны на черковны каноны, защото по тѣзи каноны нѣй сме имали и трѣба да имаме своя черковъ, като особенъ народъ и языкъ. Тѣй не са опиратъ и на политически основанія, защото Султанскый ферманъ не говори като Неологосъ. Тѣй са опиратъ право и просто на гръцкото самооболженіе за прѣвѣходството на гръци надъ Българе. Това сж, и нищо друго, основаніята на патриаршескытъ правдини днѣсь, колкото и да сж мѣчатъ да ги прикриватъ съ облѣкото на черковно право и незначъ еще и що. Нѣ на таквы-зи гнилы основанія нѣй са смѣиме днѣсь. Врѣмето имъ отдавна са е минало. Сега народитъ въ Турско сж равны и са ползовать съ сжщото покровителство на царя. Каквотъ българетъ не можатъ да иматъ право да заповѣдатъ надъ гръцитъ, тѣй сжщо не можатъ да иматъ това право и гръцитъ надъ българетъ. И защо ще властвовать надъ тѣхъ? Да ли защото плащатъ повече данъци на Портѣтъ? Да ли защото сж по-полезны за държавѣтъ? Да ли защото сж по-вѣрны и покорны? Да ли защото въ нужно врѣме Портата ще намѣри въ тѣхъ по-силнъ, по-дѣйствителнъ поддържкѣ? Ако гръцитъ сж христіане, българетъ погане ли сж, та да имъ бждѣтъ учители? Ако гръцитъ сж народъ, нѣй не сме стадо, и нѣй сме народъ, и по силитъ и свойствата на гоzi народъ ще си управляваме черковнитъ работы. Има ли и тука поне сѣнѣкъ отъ нѣкаквы правдинъ за гръцитъ?

Патриаршіята и нѣйный рыцаръ-защитникъ Неологосъ не сж до тамъ безумны да не разбиратъ, че Българетъ нѣматъ право въ своитъ исканія. Тѣй го разбиратъ твърдѣ добръ, нѣ ако признаятъ това право въ сичкы му обемъ, какво ще стане тогази вселенската патриаршія, която отъ сега е потнѣла въ борчове и нѣма средства да заплати на своитъ слугы, безъ да смѣтамѣ коначитъ по Фенеръ, конто тѣмнѣйтъ отъ българското отдѣленіе? Какво прави въ този случай патриаршіята? Тя припознава, и че единъ Българе иматъ право за своѣ черковъ имъ ѣ позволява, а за останялото отъ българскый народъ казва съ най голѣмъ безочливостъ, че нѣмало право да прави частъ отъ българскъ черковъ! Нѣ какво е това половинъ българско право което пакъ не са казва и право, нѣ устѣпкѣ, защото патриаршіята и подиръ тая устѣпкѣ си присвоива прѣвото да наказва Българетъ? Ако иматъ право, Българетъ го иматъ цѣло; ако нѣматъ, нѣматъ го ни половина. Нѣ тѣй го иматъ, както са каза и по-горѣ, и като го иматъ, иматъ го пѣлно, цѣло, иматъ го таквози, което обгрѣща сичкытъ Българе и което прави отъ сичкытъ единъ българскъ черковъ. Патриаршіята може да отрича това право, колкото ще; то отъ това не са изгубва, нито са намалыва. Българетъ сж стояли на него и ще стоѣтъ прѣдъ сичкытъ бури, конто може да излѣзатъ (ако може) отъ караказанъ. Никаквы наказанія не ще накаратъ българскый народъ да са отрече отъ своитъ черковно-народны правдини и отъ царскый ферманъ, който ги освящава. Нѣй не знаимѣ какво мисли министерството и дадо ли е ржкѣ на патриаршіята срѣщу Българетъ, както иска да каже Неологосъ; нѣ знаимѣ твърдѣ добръ расположеніята на Българетъ — да не са отдѣлятъ отъ фермана ни ни чѣртъ, ако ще бы за това изпълненіе на царскытъ волю да прѣтеглѣтъ, каквыто и да е наказанія. Тѣй никога не ще приематъ да оставятъ нѣкоя отъ българскытъ епархивъ подъ гръцкѣ власть. Тѣй по-добръ ще останѣтъ еще дълго врѣме безъ черковъ и владыцы, нежели да припознайтъ гръцкытъ духовнъ власть надъ нѣкои части на отечеството си.

Нѣ нѣй не вѣрваме и не можемъ да повѣрваме думитъ на Неологосъ, че министерството налага на Българетъ спогоженіе отъ вѣнъ фермана. Това е зломысленна клѣвета, пустихъ съ намѣреніе да посѣе недоверіе между Българетъ къмъ новото министерство. Нѣй не можемъ ни да помислимъ, че министерството ще затѣче царскый ферманъ и ще покаже на цѣль българскы народъ таквози дълбоко нечитаніе. Това не е съгласно съ правдолюбивѣтъ програмъ на В. Везиръ Махмудъ паша. Грѣшитъ въ този случай прѣтѣлукватъ твърдѣ грубо намѣреніята на правителството и оноза, което съвѣтвато за примиряваніе на двѣтъ страны безъ

нарушеніе на фермана, тѣй го разбиратъ за наложено спогоженіе отъ вѣнъ фермана. Отъ това криво тълкованіе са хранѣтъ и онѣзи плачевны събитія по епархивитъ, дѣто наказаніята на българетъ са почивѣхъ съ новѣ силѣ. Като увѣриватъ мѣстнитъ началства, че таквази е волята на правителството, фанариотитъ ги употребяватъ за орѣдїа на своитъ притѣсеніи.

КАКВЫ СЖ НАШИТЪ ЧИТАЛИЩА И КАКЪ ТРѢБА ДА БЖДѢТЪ.

Много са е писало и не малко са е говорило по вѣстницитъ, като каквы трѣба да бждѣтъ нашитъ читалища, сирѣчь какъ трѣба да работятъ за постиганіето на цѣльта си. Единъ прѣдлага мнѣніе че трѣба читалищата да дадѣтъ потыкъ на народа за умственното негово развитіе; други казватъ читалищата можѣтъ да послужатъ за материалното негово улучшеніе; другий друго говорятъ и тѣй нататѣкъ; обаче се напрасно, когато никой нѣма да слуша. Въ сѣкый градъ управяватъ по кефѣтъ си читалищата безъ да разгледатъ нѣкое мнѣніе за улучшеніе и за по-лѣсно достиганіе на цѣльта, за която читалището са е основано.

Съ болѣзненно сѣрдце казвамъ че нашитъ Читалища по България сж нищо и никакво. Мнозина можемъ остана неблагоприятны отъ туй мое казаніе, но азъ нѣма никого да слушамъ, когато дѣлата на читалищата не ги показватъ. Какъ ще бждѣтъ, Тѣ нѣщо, когато не сж основаны че имъ са е обѣтило нуждата, но защото еди-къдѣ си има Читалище, хайде к нѣе да направимѣ. Ами нѣе въ Чирпанъ защо да нѣмаме, когато има въ Ески-Загра, санкимъ нѣе по-долны ли сме отъ тѣхъ. Искамъ да кажа че основаніето на нашитъ Читалища не задѣти отъ убѣжденіе на нуждата, а сж по мода. Станало мода да са отварятъ Читалища по България, що стане мода (не дай Боже) и да ся затварятъ. На тѣзи истина сѣкый чувствителенъ Българинъ ще са увѣри като погледне на тѣхната заспалостъ и недѣятелность. Какво достопохвално дѣло са извършили читалищата ны? Съ какво са заслужили общо на отечеството си и частно на града си? Има ли нѣкое читалище да е отворило нѣколко училища по селата, да е напечатало нѣколко учебници; да е распратило повнѣ младѣжи за наука? Какво вършатъ Читалищата ны: да бждѣтъ еди-кои си настоятели, да набавятъ разны вѣстници по массата читалищна и да напѣлятъ единъ дулапъ съ книги. За друго повече нищо не мислятъ. До сега не сж показали животъ за напредѣкъ; срѣдство за развитіето на народа въ книжевно отношеніе. Не е ли тѣй читателю Българине? отговори ми. Не са лѣжи, ако дѣйствуватъ както сега, че ще са потикне народнитъ успѣхъ. Жално ще ти бѣде само, ако чувствовашъ, и ако си увѣренъ напѣлно че откакто сж са основали се тѣй си стоѣтъ: Статуко. Недѣй говори любезный читателю прѣдъ нѣкой инородецъ че имаме читалища, защо ще та попыта какво сж извършили и може бия да ти каже за васъ бжклищъ съ вино.

Языкъ за нашата многочисленность, языкъ че сме народъ ушь по-събуденъ отъ другитъ народы на Османската Имперія. Языкъ за нашитъ хвалбы че сме са пробудили отъ летаргиката. Ако сме са пробудили, тѣй ли трѣба да са дѣйствува отъ нашитъ Дружества за распространіе на науката? Защо не са залѣгнемѣ на здраво да работимѣ, а най вече когато ни са дава и свобода отъ Императорското правителство. Какво чакаме и за кога мислимѣ да са образваме и просвѣтимѣ отъ наука? Защо имаме читалищата?

Жално че тѣй хладнокрѣвно и хлѣнаво успѣватъ нашитъ читалища, когато тѣ трѣба да бждѣтъ споредъ както казваше и единъ нашъ писателъ спомогатели за развитіето на народа, сирѣчь тѣ трѣба да дадѣтъ потыкъ за умственното развитіе народно, за материалното негово улучшеніе и да послужатъ за гражданското въспитаніе на Българина. Излишно е и азъ да казвамъ че трѣба по тѣзи прѣдложенія да дѣйствуватъ нашитъ читалища. Четете словото, което Г-нъ Л. Іовчевъ каза на Петдесетницата у Цариградското Читалище и тамъ ще видите напространно изложеніе за миссията на Читалищата. Н. П.

194. 7. $\frac{16975}{1552} \frac{1194}{87}$
 $\frac{1455}{1358}$
 107

~~48,500~~ 17,500 242,5
 970 35. $\frac{16975}{1552} \frac{1194}{87}$
 194 7 $\frac{1455}{1358}$
 97

187 14
 21 1468
 26

15000
 20000
31000
 242 $\frac{1}{2}$
 87 $\frac{1}{2}$
 2500

31000 155
 9500 2
 31000 : 2500 : 155 : 2
 $\frac{775}{310}$
 $\frac{287500}{77} \frac{31000}{12 \frac{1}{2}}$
 $\frac{15500}{31000}$

12 $\frac{1}{2}$
 87 $\frac{1}{2}$

50000000
 16
 25000
 500000
 10
 20

1250000 400
3125
 5
15,625

Глебных
 Птид.
 Вейнбергская
 Мил
 Ху
 Ш